

Π

ΜΗΝΙΑΙΟ
ΕΤΟΣ Α΄.

Ν

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ
ΦΥΛΛΟ 1
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1928

Ο

Η

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α΄.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Ἐνάγκη γιὰ φῶς
ἢ ἐντολή τῆς ζωῆς...

Henrik Ibsen

Πάνε πέντε μῆνες, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ κάποιον βράδυ, στὴ μέση μιᾶς φιλικῆς συζήτησης, ἐρίχθηκε ἡ ἰδέα ἐνὸς Περιοδικοῦ. Ἰδέα ταπεινὴ, χωρὶς ὀρίζοντες, γέννημα μιᾶς καλῆς θέλησης ἀπὸ κείνες ποὺ δημιούργησαν, στὰ τελευταῖα ἰδίως χρόνια, γύρω μας, τόσες ἀποτυχίες.

Δὲν τις ἀγνοοῦσε κανεὶς. Ἀποτυχίες ποὺ κινήγησαν μὲ τὸν ἀμείλικτο σαρκασμό τους φιλοδοξίες ἀγνές καὶ προσπάθειες συμπαθητικῆς, δνευρα καὶ ἐλπίδες. Ἀποτυχίες ποὺ κατόρθωσαν νὰ ὑψωθοῦν σὲ δόγμα, γονατίσματα ποὺ ἔφτασαν νὰ δημιουργήσουν ἀληθινὰ κατηγορητήρια. Καὶ ἡ ἀμφιβολία, κατὶ περισσότερο : ἡ δυσπιστία, κατὶ τραγικώτερο : ἡ ἀποθάρρυνση, συντρόφεψαν τὴ γέννηση καὶ τῆς στερεῆς αὐτῆς ἰδέας. Ὅλοι μας ὄσοι μιλήσαμε γι' αὐτήν, δὲν ἦταν ἡ πρώτη φορὰ ποὺ γονατίζαμε στὴ ζωὴ μας μαζὶ μὲ μιὰ προσπάθεια. Ὅλοι μας εἶχαμε πληγωμένα τὰ γόνατα καὶ σεμνυνόμαστε νὰ πιστεύουμε στὴν ἀπόκτηση μιᾶς πικρῆς, τέλους, πείρας...

Κι' ὅμως ἐρίχθηκε ἡ ἰδέα αὐτή, καὶ ὅπως κάθε ἰδέα βρῆκε τοὺς ὑποστηρικτῆς της. Ὑπῆρχαν ἀνάμεσά μας ἄνθρωποι ἀπὸ κείνους ποὺ ἀποδύονται σὲ μιὰ προσπάθεια ὄσο κι' ἂν ξέρουν πὼς θὰ μείνῃ γιὰ πάντα τέτοια. Ἄς μὴ βιαστοῦμε νὰ τοὺς γελάσουμε. Ἐχτισαν σ' ὄλες τις ἐποχὲς μὲ τὰ κορμιά τους τις σκάλες ποὺ πάνω τους ἄλλοι ἀνέβηκαν.

...Ἰδέα ταπεινὴ, χωρὶς ὀρίζοντες.— ὦ! ἀσφαλῶς ποὺ κι' οἱ πιὸ εὐπιστοὶ, δὲν ἐνοιῶσαν ἀπόλυτα ἡρεμῆ τὴ συνειδήσή τους. Ὅσο κι' ἂν προτιμοῦσαν μιὰν ἦττα ἀπὸ τὴν ἀδράνεια, εἶχαν ὅμως καὶ τὴν εὐσυνειδησία τῆς σκοπιμότητος.— Ποιὸς ὁ λόγος μιᾶς προσπάθειας; Ἦταν βέβαιο πὼς ὑπῆρχε ἓνας; Ἦ θὰ ἔρχιναν ἄλλο ἓνα ναυάγιο στὸ ἐμπαιχτικὸ στόμα τοῦ Μολῶχ τοῦ ὀρθολογισμοῦ; ἢ θὰ ὑψωναν ἄλλο ἓνα τρόπαιον γιὰ τοὺς κήρυκες τῆς νοικοκυρίστικης συντηρητικότητος;

Ἄς εἶμαστε εἰλικρινεῖς. Πίσω ἀπ' ὄλες αὐτὲς τις σκέψεις ὑπῆρχε μιὰ ἄλλη

κρυφή, ἀφανέρωτη ἀκόμη και στους ἴδιους. Κάτι μεγάλο ζοῦσε ἐκεῖ, στή σκιά, και γέμιζε ταραχή τὶς ψυχές τους...

Στὸ σκοτάδι, τυραννικὸς ἐβούιζε, ἀλυσσόδετο θεριό, ὁ εἰκοστὸς αἰώνας.

*
**

Ἄκόμη—κι' ἄς πέρασε μιὰ δεκάδα ἀπὸ χρόνια—ἀντηχοῦνε στὶς συνειδήσεις τὰ τηλεβόλα τοῦ χαλασμοῦ. Ἄκόμη οἱ καπνοὶ δὲν διαλύθηκαν ἀπὸ τὰ πεδία τοῦ θανάτου. Ἄκόμη πύρινοι κύκλοι στεφανώνουν τὰ μάτια ποὺ ἐθρήνησαν χαμούς. Και γιὰ πολὺν, ἀνυπολόγιστο καιρό, θὰ μένουν σὲ μαρτυρικές μορφές οἱ ἄσβυστες ρυτίδες.

Γύρω μας: παντοῦ, ὁ πυρετός. Δέκα χρόνια και χτυπάει ἀκόμη στὸ σφυγμό μας. Οἱ λάμπεις τῶν κεραυνῶν θαμπώνουν ἀκόμη τὰ μάτια μας. Κρατοῦμε σφιχτὰ κλεισμένα τὰ βλέφαρα. Και δὲν ἀνέτειλε ἀκόμη τὸ φῶς ἐκεῖνο ποὺ θὰ ζωογονήσῃ και θὰ ξεκουράσῃ τὴ σκέψη μας. Δὲν βλέπουμε παρὰ ὀπτασίες. Ἀκοῦμε τὸν ἀλαφιασμένο μας σφυγμό. Ὁ αἰώνας μας ζητάει τὸν ἑαυτὸ του.

Πότε θὰ τὸν βρῆ; Δὲν τὸ ξέρουμε. Ὅσοι γεννηθήκαμε κάτω ἀπὸ τὴν σημαία τοῦ φέρνουμε τὴν εὐθύνη του, ἀδικαιολόγητα, ἐν τούτοις, ἴσως. Και μᾶς ζητοῦνε ζωὴ, μᾶς ζητοῦν δημιουργία, μᾶς ζητοῦν ἀλήθεια. Μᾶς ζητοῦνε στὴν Τέχνη μιὰν ἀποκάλυψη, και ξεσκεπάζουμε ματωμένα στήθη. Ὅλοι γύρω μας περιμένουν. Ἀρχισαν κιόλα ν' ἀποθαροῦνται, νὰ γελοῦνε. «Ὅχι ἢ γεννιά μας εἶνε ἀνίκανη νὰ δημιουργήσῃ, ἀνίκανη νὰ συναγωνισθῆ καν τὶς παλιές».

Ἄς μὴ βιαστοῦμε νὰ τοὺς ἀδικήσουμε. Ὡς τώρα δὲν ἐκάναμε ἄλλο παρὰ νὰ γκρεμίζουμε. Ἐκαθαρίσαμε τὸ ἔδαφος ἀπὸ δεσμὰ και προλήψεις. Ἡ νεότης ἀγαπᾷ τὶς ὠραίες στάσεις και γι' αὐτὸ προτιμᾷ τὴν κυρίαρχη χειρονομία τοῦ χαλαστῆ ἀπὸ τὴν ταπεινὴ τοῦ χτίστη. Μὰ τώρα, δὲν μποροῦμε πιά νὰ κλείνουμε τ' αὐτιά. Μᾶς σαρκάζουνε. Κοιτάχτε λοιπὸν πῶς μᾶς κοιτάζουν καθημερινὰ ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς ἐπιβεβλημένης κρίσης τους! Ἀπαιτοῦν νὰ δημιουργήσουμε συνείδηση, ἀπαιτοῦν—και δίκαια—ν' ἀφήσουμε φεύγοντας μιὰ παράδοση. Διαφημίζουμε τὴν ἀπογοήτευσή τους—και σιωπαίνουμε, σιωπηρὰ ὁμολογοῦμε.—Εἶνε σωστό! Τί νὰ ἀπαντήσουμε;...

Σὲ ὅσους νοιώθουν στὴν ψυχὴ τους τὸν σπαραγμὸ τῆς ὁμολογίας μας, σὲ ὅσους σκέπτονται ἀδελφικὰ μαζί μας, σὲ ὅσους ἔχουν πόθους κρυφοὺς και φιλοδοξίες ἀγνές και εἰλικρινεῖς—μιᾶς ἀποκάλυψης ἀληθινῆς, ἀπενθύνουμε:

ΕΚΚΛΗΣΗ!

Ἄς ἔρθουμε κάτω ἀπὸ τὴν ἴδια σημαία. Ἄς ζητήσουμε μιὰν ὀλοκλήρωση συνείδησης λαοῦ ποὺ ζεῖ στὸν αἰῶνα του και φέρνει τὴν εὐθύνη του ἀπέναντι τοῦ μέλλοντος. Εἶνε ἡ στιγμή τῆς ἀνάτασης! Ἄς ἀποδυθοῦμε.

Κι' ἄς διεκδικήσουμε, τίμα τὸ δικαίωμα, ἀν νικηθοῦμε κι' ἀν ματώσουμε, νὰ ὑπογράψουμε, με μιὰ σταλαγματιὰ, τὸ τέλος τῆς Ἐποχῆς μας.

ΟΙ ΝΕΩΤΕΡΟΙ ΤΗΣ «ΠΙΝΟΗΣ»

ΤΡΙΣΤΙΧΑ

1
Τόσο εἶν' ἢ μέρα λιγοστή κ' ἢ νύχτα δὲν τελειώνει!..
Φουρτουνιασμέν' ἢ θάλασσα τὴν κυβερνοῦν οἱ πόνοι
και τὸ καρὰβι ἐμέθυσε και πάει χωρὶς τιμόνι.

2
Τὶ κλαῖτε, ὄνειρατα στῆς πόρτας μου τὸ σκαλοπάτι;
Τάχα δὲν ξέρω πῶς μακρὸ, στενὸ εἶν' τὸ μονοπάτι
Και πῶς δεξιά-ζεεβά του ὀρμουῦν ξεραγκαθιὲς και βᾶτοι;

3
Κάποτε ἢ λάμψη ἔναι πολλὴ και τόσοι ἀστράφτουν
[ἥλιοι,
ποὺ ὁ νοῦς, ζητώντας ἔντρομος στὶς φλόγες ἀντιστύλι
βλέπει ν' ἀνοίγεται πλατὰ τῶν οὐρανῶν ἢ Πύλη.

4
Κίνησα ἔγω ἀπ' ἀνατολὴ κ' ἤρθες και σὺ ἀπ' τὴ δύση
και στὸ γεφύρι ἐσιμῆξαμε ποὺ ἢ μοῖρα ἴσχε στήση
πάνω ἀπ' τὸ μαῦρον ἐγκρεμὸ ποὺ σκάφανε τὰ μίση.

5
Ἀπόψε τόσο πόνεσες, ποὺ τάειδες, ὦ καρδιά μου,
τὰ ρόδα τοῦ Ἡλιογάβαλου νὰ πέφτουν στὴν ποδιά μου
και τὴν αἰωνιότητα νὰ σβῦνη ὀλόγουρά μου.

1928

ΑΙΜΙΛΙΑ ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗ

ΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΜΟΥ

Τὴν ἀγάπη, ὡς τὴν ἐπόθησες
στὴν ἐπρόσφερα, καλή μου,
και μὲς ἀπ' τ' ἀμαρτωλὰ
χείλη μου, σὰν θεία μετάληψη
πῆρες τὸ φιλί μου.

Γ' ἀκριβὰ σου και τ' ἀμύριστα
κάλλη δὲ θὰ σοῦ μολέψω·
φτάνει μόνο βιαστικὰ
κάπια σπύθα ἀπὸ τ' ἀστρένια σου
μάτια, νὰ σοῦ κλέψω.

Και ἀπ' τ' ἀχνό σου τὸ χρυσόνειρο,
ποὺ τὸ ἐστόλισες με ψέμα,
τὴ σκιά σου συντροφιὰ
νᾶχω φτάνει μου γιὰ ἐφόδιο
στῆς ζωῆς τὸ ρέμα.

Τὴν ἀγάπη, ὡς τὴν ἐπόθησες,
στὴν ἐπρόσφερα, καλή μου,
δίνοντας γιὰ προσφορά
μπρὸς στὸ κάθε σου ξελόγιασμα
τὴν ἀντρίκεια ὀρμή μου.

25. ΙΙΙ. 27.

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

ΑΜΟΥΣΙΑ

Τὸ ξεπεσμένο ἀρχοντικὸ
μπουμποῦκια και πουλιὰ τὰ πνίγουν,
περιπλοκάδες τὸ τυλίγουν,
σφιχτὰ, μεστὰ, σὰ μυστικὸ.

Τὴ γλῶρη του, τρεμουλιαστή,
νερὸ τρεχοῦμενο ἀκροαγγίζει,
—λάκκο τὸ λάκκο—και φλιφλίζει,
σὰν εὐφροσύνη ἀναβρυτή.

Κόκκινες ὁ ἥλιος χαρακιὲς
σέρνει στὶς γριλλίες του ἀπὸ μέσα,
στὸ κάδρο με τὴν πριγκιπέσσα
και σὲ κονσόλες παλαικίτες.

Ἡ φύση τὸ καταφιλεῖ,
ἴσχει και τὸ σφιχταγκαλιάζει...
—Τοῦ κάκου: ἢ νεότης δὲν τοῦ μοιάζει,
μὰ ὁ ὠχρὸς χειμῶνας πιὸ πολὺ.

Κι' ἐγὼ, ἄλλο τόσο, δὲν μπορῶ
μάτι και νόηση νὰ βαθύνω
στὴ ζωγραφιά του, και τ' ἀφήνω
ποὺ κλειεῖ τὴ θύρα στὸν καιρό...

Τὸ ἀξίζει: ὡς τόσο, δὲν μπορῶ:
δὲν με δονεῖ δὲν με πικραίνει:
ἢ κρούα καρδιά μου ἄς περιμένει
τέχνη και νόηση νὰ τοῦ βρῶ

σὲ ὦρα κρυφὴ, σὲ ποίηση ξένη.

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΠΕΡΙΗΓΗΤΗΣ

Ποτὲ τὸν ἑαυτὸ μου ἔτσι γελοῖο
δὲν τότε φανταζόμουν! Χτὲς ἀκόμα
στὸν τόπο μου ἤμουν ἄνθρωπος με σῶμα,
με ψυχὴ, πεποίθηση, νεῦρα, μπρῖο.

Τώρα ὁ Ρομπὸτ τοῦ Κούκ (ζωὴ χωρὶς χροῖμα)
με ρίχνει μ' ἄλλους σ' ἓνα λεωφορεῖο,
ποὺ ὄλους μᾶς ξεφορτώνει στὸ μουσεῖο
και μᾶς πνίγει στὴ μούχλα και στὴ βρώμα!

Βλέπουμε κεῖ τὶς μύριες σαχλαμάρες,
ταμπλῶ—ποὺ τὰ κοιτάξεις κι' ἀηδιάξεις.
Και φωνάζει ὁ κουριέρης ἄρες-μάρες,...

Μὰ εἶσαι ὑποχρεωμένος νὰ θαυμάζης
κι' ἄς φέρνουν ἐμετὸ οἱ «λαμπροὶ ζωγράφοι».
Κάμε κι' ἀλιῶς... Ὁ Μπαίντεκερ τὸ γράφει!

1928

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

Ήταν ένα βράδι μαγεμένο—βράδι καθαυτό παρρηθιοῦ.

Ήταν ἀκουπισμένη στή βεράντα, μὲ τὰ μάτια σὰν ἀφαιεμένα—καὶ κοίταζε, νομίζω, τὸ φεγγάρι.

Ἐκεῖνος εἶχε γύρει στὸ πλευρό της, κ' ἔπαιξε τάχα μ' ἕνα φύλλο λεμονιάς. Ἐνωθε τῆ ζεστή του τὴν ἀνάσα, ὄλο καὶ πιὸ σιμά, καὶ πιὸ σιμά, νὰ τῆς χαϊδεύει μαλακὰ τὸ σβέρο.

Τὴν ἔνωθε σιγὰ νὰ πλησιάζει—ὄλο νὰ τρέμει καὶ νὰ πλησιάζει, ὄλο καὶ πιὸ σιμά, καὶ πιὸ σιμά.

Ἡ καρδιά της γτυποῦσε δυνατὰ.

Κανένας ἀπ' τοὺς δύο τοὺς δὲ μιλοῦσε.

Οἱ ἄλλοι, μέσα, παίζανε χαρτιά. Τὰ παιδιὰ εἶχαν πλαγιάσει ἀπὸ νωρίς.

Ὁ ἄντρας τῆς μιλοῦσε θυμωμένα. Ἐξηγοῦσε κάτι στὸ γιατρό, ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ τὸ καταλάβει.

...Ἄξαφνα κάτι σάλεψε στὸν τοῖχο, ἕνας ἡχος πέρασε σιμά—πολὺ δειλά, σὰν ἀγγιγμα τῆς πόρτας.

Ἴσως νᾶπεο' ἕνα φύλλο στὴ σκιά—ἴσως ἡ γάτα πήδησε στὸ πιάνο.

Τινάχτηκαν κ' οἱ δύο, σὰ δαγκαμίοι.

Χωρὶς ν' ἀλλάξουν οὔτε μιὰ ματιὰ, ἔτρεξαν καὶ μπήκαν στὸ σαλόνι.

Ἀπὸ τότε πέρασε καιρὸς. Ἐκεῖνος εἶναι τώρα παντρεμένος, μ' ἕνα σωρὸ κορίτσια καὶ παιδιὰ. Ἐκεῖνη μόλις ἔγινε γιαγιά.

Βλέπονται στὸ δρόμο ποὺ καὶ ποῦ. Λένε τυπικὰ γιὰ χιλιά δυό.

Λένε γιὰ τὸ κρού, γιὰ τὴ ζέστα, γιὰ τοὺς χορούς, γιὰ τὶς διασκεδάσεις.

Ὅμως γιὰ κείνο τὸ μεγάλο βράδι—δὲ γίνεται ποτὲ χαμμάτι κουβέντα.

Ἴσως ἀπὸ λεπτότητα—ποῖος ξέρει—καὶ νὰ μὴ θέλει νὰ τῆς τ' ἀναφέρει.

Ἴσως νὰ μὴν τοῦ δίνει σημασία—ἴσως καὶ νὰ ντρέπεται γι' αὐτό.

Πέρασαν ἀκόμα δέκα χρόνια. Βλέπονται ἀκόμα ποῦ καὶ ποῦ.

Χαιρετιοῦνται πάντα φιλικὰ.

Ἀλλάζουν πάντα μερικὲς κουβέντες.

Ὅμως ἐκεῖνο τὸ μεγάλο βράδι, φαίνεται νὰ τὸ πῆρε τὸ σκοτάδι.

Δὲν τόλμησε—δὲ θέλησε ποῖος ξαίρει—νὰ τὸ θυμίσει, ἢ νὰ τ' ἀναφέρει.

Δὲ θέλησε ποτὲ νὰ τὸ θυμίσει—κ' ἐκεῖνη δὲ μπορεῖ νὰ λησμονήσει...

ΕΓΙΑ-ΟΡΗ...

ΣΤΟ ΣΙΑΙΣΜΟ ΜΙΑΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΤΟΥ ΤΡΑΜ

«Ἐγια-ὦπ, ἔιιιιγ-ιῶὦπ!...» βούκινο χουγιάζει τ' ἀρχιεργάτη ἀδρά ἢ φωνὴ μὲ βιάση καὶ στὴ θεργιμένη, τῆς ἡμέρας βράση ὄλους τοὺς ἐργάτες ἄγρια ἀναταράζει.

Τὰ κορμὰ λυσοῦν, στὸν ἰδρῶ ποὺ στάζει μιὰ σπονδή, στὸν Γήλιου τὸ τρελλὸ γιορτάσι· μὰ σὰ λεχτρισιμὸς, ὁ παλμὸς τραντάζει δὲ βολεῖ ἀνάσα—μήτε ξαποστάσι.

Μοιάζουτε τὰ χέρια, μ' ἀτσαλένια ἀρπάγια κ' ὄλες οἱ βαργιές π' ἄγρια χουφτιάζουν, σκόνουνται καὶ πέφτουν καὶ βαργιαστενάζουν σμίγοντας τὸ βόγχο ποὺ ξερνᾶ ἢ ράγια· καὶ οἱ σφῆνες ὄλες—λὲς ψυχῶν λαυμοί, μὲς τῆ σιδερένια πνίγουνται γραμμῆ.

«Ἐγια-ὦπ, ἔιιιιγ-ιῶὦπ!...» βούκινο χουγιάζει...

Ἐάφνου—ἀργά, συρτὰ μὲς τῆ κόση βιάση ἔλαχε ξωθιὰ κόρη, νὰ περάσει ποῖν προκλητικὰ μέσα ἀπὸ τ' ἀτλάζι τοῦ κορμιοῦ σκορπᾶ τὸ φειδίσιο νάζι.

Καὶ λὲς νὰ θαυμάσει—λὲς νὰ ξαποστάσει πνίγεται ἢ φωνή· κ' ἢ λαγνιὰ μὲ βράση ἄγρια, στὰ μάτια τῶν ἀντρῶν σταλάζει ποὺ τὸ νεῖο κορμὶ, γύμνιο τοὺς φαντίζε

Πέρασε καὶ πάει... ἢ φωνὴ σκαστὰ πάλι: «Ἐγια—ὦὦπ!»—ἄγρια χουγιάζει· κ' οἱ ἐργάτες ὄλοι τὶς βαργιές βιαστὸ δρόχουν καὶ λυσοῦν πάνου σὲ μιὰ σφῆνα νὰ ξεβράσουν, ὄλη, τοῦ κορμιοῦ τῆ πείνα.

ΘΥΜΗΣΕΣ

Ἡ θύμηση τῆς λησμονιάς τὰ βάρη, τοὺς τάφους, ξανοίγει καὶ ξεθάπτει καὶ τὸ μυριοσβυσμένο ξαναστράφτει στὸ Νοῦ π' ἀναριγεῖ καὶ ξαναπλάθει.

Πόθοι, ἐλπίδες καὶ χαρὲς καὶ πάθη καὶ δυστυχιές, κάθε παλὴ ἀνάφτει ἢ θύμηση, μοιάζει καντυλανάφτη, καὶ τὰ κερὰ ὁ Νοῦς—στὸ φῶς π' ἐχάθη.

Εἶν' ὁμορφο, τῆ χόβολη τῆς λήθης σὲ μιὰ τρελλή στιγμή, ν' ἀνακατώσεις κ' ὄμως—παληῆς ἀγάπες ποὺ ἀπαρνήθεις πέταξε! τῆς καρδιάς σου μὴν τὶς δώσεις, μὴν τὶς θάψεις, στὴ χόβολη τῆς λήθης, γιὰτὶ θὰ ξαναρθοῦν... καὶ θὰ ματώσεις.

Ο ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ

Πάλι καὶ σήμερα ἡ ἀχτίδα τοῦ ἡλίου ἦρθε νὰ τὸν ζυπνήσει, ὅπως κάθε πρωτὶ τὶς τελευταῖες τοῦτες ἡμέρες, καὶ μὲ τὴν ἴδιαν ἐκπληξη εἶδε πὼς βρισκότανε σὲ μέρος ξέγο. Ἐτριψε τὰ μάτια του καὶ ἀνκάθησε. Τότε θυμήθηκε πὼς τοῦ εἶχαν προσζέρει ἄσυλο.

Εἶδε τὸ παράθυρο πλαῖ του, μὲ τὶς ἀνθισμένες γαρυφαλλιές καὶ τὸ κελῖδισμα τῶν πουλιῶν ἀπὸ τὶς μανταρινιές τῆς μικρῆς αὐλῆς ἀντήχησε στ' αὐτιά του. Μιὰ γυναῖκα φώναξε κάτω στὴν αὐλὴ στὰ μικρὰ παιδιὰ κ' ἕνα μωγάνι δούλευε στὸ πηγᾶδι μὲ θόρυβο. Ὁ ἄνεμος, ἔλαφρός, ἔφερνε στὰ δροσερὰ φτερά του τὴν ἀρμύρα τῆς θάλασσας.—Ἀγκάλιασε τὰ κοκκαλιάρικα γόνατά του καὶ ἄρχισε πάλι σὰν κάθε πρωτὶ, νὰ συλλογίζεται.

Ὁ Μανωλάκης Γούμενος δὲν ἦτανε κανένας πιροτένιος... Ἡ οἰκογένειά του στάθηκε ἀπὸ τὶς καλύτερες τῆς πατρίδας του καὶ ἦταν αὐτὸς ὁ ἴδιος Γούμενος ὁ παπποῦς του ποὺ κράτησε τὸ ἄλογο τοῦ βασιλιᾶ ὅτανε ἐκεῖνος ξεπέζεψε μπροστὰ στὸ Δημηρχεῖο τὴν ἡμέρα τῆς δεξιῶσης στὴν πόλη τους. Ἐκεῖνος πάλι ὁ ἴδιος «ὁ μεγάλος Γούμενος» ἔφερνε τὰ φορτωμένα μὲ φλωριά καράβια ἀπὸ τὴν Πόλη καὶ τὰ χρυσοῦφασμένα φορέματα γιὰ τὶς ἀρχόντισσες τοῦ τόπου. Ἀργότερα ὅμως, ὅλα χάθηκαν καὶ ὁ πατέρας του χρειάστηκε πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ νὰ ξαναρχίσῃ. Ἐκανε μιὰ μικρὴ περιουσία ποὺ ὕστερα αὐξήθηκε καὶ ἄφησε τὸν Μανωλάκη εὐκατάστατο καὶ μὲ ὄνομα καλὸ στὴν κοινωνία.

Τώρα, ἀν ἡ τύχη ἐγύρισε τὸ φύλλο της, καὶ ἀν, ὅτι ὁ πατέρας εἶχε μὲ κῆπο μαζέψει, ἔχασε ὁ γυιὸς, αὐτὸ δὲν ἦταν λάθος δικό του. Στάθηκε ἀπὸ ἀνέκαθεν ἄτυχος. Ἀναγνώριζε ἕνα μονάχα σφάλμα στὸν ἑαυτό του: Τὸν ἀπερίσκεπτο γάμο του μὲ μιὰ γυναῖκα ποὺ πῆρε ἀπὸ ἔρωτα, ἀνώτερή του καὶ χωρὶς προίκα. Ἀπὸ τότε ἴσως ἄρχισε ἡ κακοδαιμονία του. Ὁμορφὴ καὶ ἀπαιτητικὴ, φιλόδοξη καὶ ἀκαρδῆ, τὸν ἔσυρε στὸν κατήφορο, πάντα τρελλὸν ἀπὸ ἔρωτα μαζί της. Ἡ μόνη ἀπασχόληση τῆς ζωῆς του εἶχε σταθεῖ τώρα πιά ὁ φόβος μὴ τὴν ἔχανε. Γιατὶ ἔμεινε πάντα ζωηρούλα καὶ ἀμυαλῆ. Λυπόταν τὸν ἑαυτό του καὶ τὸ κορίτσι τους, νυφούλα πιά τώρα. Μὰ δὲν τὸ κατόρθωσε νὰ τ' ἀποφύγῃ κ' αὐτό. Τὴν ἔχασε καὶ τὴ γυναῖκα του μαζί μὲ τὰ λε-

φτά. Ἐκεῖνη ἔφυγε μὲ κάποιον ἀγνωστο, τὸν φίλο της ποὺ πάντα του ὑποφιαζόταν πὼς εἶχε καὶ τὸ χειρότερο, ἢ κόρη της τὴν ἀκολούθησε.

Παραξενευόταν ποὺ δὲν κατόρθωνε νὰ τὴν κατηγορήσῃ. Ἀλήθεια. Πάντοτε ἔνοιωθε τὴν ὑπεροχὴ της, ὡμορφῆς καὶ νεαρῆς, ποὺ τὸν εἶχε πάρει ἀπὸ ἀνάγκη, ἐνῶ αὐτὸς, περασμένος στὰ χρόνια, ἀσχήμος, σηματοδεμένος—ἦταν κουτσός—καὶ ἀρρωστιάρης, ἕνας ἀνθρωπάκος χωρὶς σημασία ἐκεῖ δά, ποὺ ἀδιάκοπα τὴν ἐνοχλοῦσε μὲ τὴν ἀφροσύνη του.

..Ὅχι. Ὁ Μανωλάκης Γούμενος δὲν τὴν κατηγοροῦσε.

Σηκώθηκε κ' ἐντύθηκε, ἐνῶ τὰ κελῖδίσματα τῶν πουλιῶν ἐπλήθαιναν κ' ἐβουίζαν ἀπειρα στὸ δέντρο, κάνοντας ἕνα θόρυβο ποὺ ξεκούφαινε, σὰν σμῆνος ἀπὸ χαμίνια ποὺ τὸν περιγελοῦσαν.

Στάθηκε συμμαζεμένος, δειλὸς καὶ ἀκροάστηκε, σὰν γιὰ ν' ἀκούσῃ πέρα ἀπὸ τὸν τοῖχο τὴν ἀναπνοὴ τοῦ εὐεργέτη του ποὺ θὰ κοιμώταν ἀκόμη. Ἦταν ἕνας νέος ὡς τριάντα χρόνων, ποὺ δὲν ἤξερε καν τ' ὄνομά του. Ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες τὸν ἐφιλοξενοῦσε ἐκεῖ, στὸ σπιτάκι ποὺ κρατοῦσε μόνος του, στὴν παράμερη αὐτῆ γειτονιά τῆς παραθαλάσσιας πόλης. Ἦταν καινούργοφερμένος. Κανείς δὲν τὸν ἤξερε.

«..Ὅχι... ὁ Μανωλάκης Γούμενος δὲν τὴν κατηγοροῦσε...»

Τὶ τ' ὄφελος νὰ σκέπτεται, ὥστόσο; Κι' ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ εἶχαν κάνει ἐξώση καὶ οἱ δανειστὲς τὸν ἐκυνηγοῦσαν. Ἀναγκασόταν νὰ κρύβεται... μάλιστα νὰ κρύβεται γιὰ νὰ μὴ τὸν χῶτουν μέσα. Καὶ ἦταν γιὰ ἕνα ποσὸ ἐκεῖ ἀπὸ εἴκοσι χιλιάδες. Χμ!.. Οὔτε σπῆτι τώρα, οὔτε φάμιλα... Τίποτα, καὶ φυγόδικος, σὰν λωποδύτης.

..Εἴκοσι χιλιάδες...

Ἐσκυψε τὸ κεφάλι καὶ κοκκινίζοντας, μὲ τρεμάμενη καρδιά, ἐπέρασε τὸ διάδρομο στὶς μύτες. Στάθηκε συγκινημένος ἀπὸ ἕνα παράδοξο συναίσθημα. «Κοιμάται... κοιμάται...» ἔκανε συμπλέκοντας τὰ χέρια του καὶ γελώντας στοργικὰ γιὰ τὸν εὐεργέτη του. Μὰ ἡ ξαφνικὴ θύμηση τῆς σοβαρῆς μορφῆς τοῦ νέου τὸν ἔκανε νὰ νοιώσῃ ντροπῆ. Βιαστικὰ κατέβηκε τὴν ξόλινη ἐξωτερικὴ σκάλα καὶ βγήκε στὸ δρόμο ἀπὸ τὴν αὐλόπορτα. Ἄρχισε νὰ περπατᾶ ἀσκοπα, μὲ σκυμμένο προφυλακτικὰ τὸ κεφάλι.

Τρεις ημέρες πριν στεκόταν στην άκρη της εξέδρας κι' έσκυβε πάνω από το παραπέτο καρφώνοντας με τὰ μάτια τὸ σκοτεινὸ νερό. Ἀπὸ δύο μέρες ἦταν νηστικός κι' ἐνοιώθε ζάλη, ἐμετό, καὶ στὰ μάτια του ἔφεγγαν κάτι παράδοξες ὀπτασίες. Ἡ γυναίκα του εἶχε φύγει τὴν παραμονή. Τὴν ἄλλη τοῦ ἔκαναν ἐξωση. Ἦταν ἀστεγός. Μιὰ νύχτα πέρασε τριγυρίζοντας στοὺς φεγγαρόλουστους δρόμους.

«...Ξαφνικά τὸν ἐχτύπησαν ἑλαφρὰ στὸν ὦμο. Στράφηκε καὶ εἶδε τὸν ξένον ἐκεῖνο.

—Τὶ κάνετε ἐδῶ;

Αὐτὸς ἐσούφρωσε τὰ φρύδια του.

—...Πᾶμε μαζί, τοῦ εἶπε ὁ ἄλλος μαλακά, μὲ τὴν εὐγενικὴ φωνή του. Καὶ καθὼς τὸν ἀκολούθησε, χωρὶς νὰ σκεφθῆ, τοῦ εἶπε παρακάτω:

—Νὰ μὴ κοιτάζετε ἔτσι τὸ νερό, εἶνε ἐπικίνδυνο.

Τὸ ἴδιο βράδυ τοῦ προσέφερε φαΐ καὶ ὕπνο.

Καὶ ἦταν τώρα τρεῖς ἡμέρες.

Ἦψωσε τὰ μάτια καὶ εἶδε πὼς βρισκόταν σὲ δρόμο κεντρικό. Τρομαγμένος, ἔρριξε γύρω δύο ματιές κι' ἐτράβηξε βιαστικά, σκύβοντας. Σκουντούφλησε σ' ἓναν δμίλο ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ ἀναγκάστηκε νὰ ὑψώσῃ τὸ κεφάλι γιὰ νὰ βρῆ διέξοδο.

Ἦσαν μαζεμένοι προστὰ σ' ἓναν τοῖχο μὲ ρεκλάμες κι' ἐκοίταζαν. Ἦψωσε τὰ μάτια μηχανικά καὶ εἶδε ἓνα χαρτί κολλημένο ἐκεῖ, μὲ μιὰ μικρὴ φωτογραφία. Ἐδιάβαζαν. Ἀναγκασμένος νὰ σταματήσῃ μέσα στὸν κόσμο διάβασε κι' αὐτὸς. Ὁ νοῦς του ἔτρεχε ἀλλοῦ. δὲν καταλάβαινε τίποτα καὶ θέλησε νὰ φύγῃ. Εἶδε καὶ τὴν μικρὴ φωτογραφία, σὰν κι' αὐτὲς τῶν πιστοποιητικῶν καὶ τοῦ φάνηκε γνωστή.

Ἀπὸ κάτω, ἡ ἐπικεφαλίδα, μαῦρα μεγάλα γράμματα, τοῦ τράβηξε τὴν προσοχή: «Ἀμοιβὴ 75.000 δραχμῶν!» Ἦψωσε πάλι τὰ μάτια καὶ εἶδε τὴν φωτογραφία πού τοῦ εἶχε φανεῖ γνωστή. Παρακάτω ἔγραφε: «Ἡ ** πρεσβεία προσφέρει ἀμοιβὴν 75.000 δραχμῶν εἰς ὅποιον δυνηθῆ νὰ παραδώσῃ ἢ δώσῃ ὁδηγίας ἐχούσας ὡς ἀπ.τέλεσμα τὴν σύλληψιν τοῦ ἐνταῦθα εἰκονιζομένου ἐγκληματίου ἀναρχικοῦ, ἐπικινδύνου ἐπαναστάτου, ἐπικηρυχθέντος διὰ τὸ ἄνω ποσόν».

Τὸ χαρτί συνέχιζε καὶ πάρα κάτω μὴ αὐτὸς ἐσταμάτησε κι' ἐκοίταξε τὴν φωτογραφία. Ὑστερα χλώμιασε, ἔρριξε γύρω του τρομαγμένες ματιές, παραμέρισε ἄγρια τοὺς ἀνθρώπους κι' ἐβγήκε.

Ἀπομακρύνθηκε κουτσαίνοντας, μὲ βήμα ἀβέβαιο, σὰν μεθυσμένος.

Τὶ κάνετε ἐδῶ; Ἐμπᾶτε λοιπὸν μέσα!

Ἀνατρίχιασε καὶ ὕψωσε τὰ μάτια. Εἶδε πὼς βρισκόταν ἐξω ἀπὸ τὸ σπίτι πού ἔμεινε κι' ἐκοίτε ἀπὸ ὦρα, ἴσως, βόλτες. Ὁ εὐεργέτης του στεκόταν στὸ παράθυρο καὶ γέλοσε, ὅπως τὸ συνηθίζε.

Ἀνέβηκε τὶς σκάλες καὶ βρέθηκε στὸ δωμάτιο πού ἦταν ὁ νέος. Καθόταν σὲ μιὰ πολυθρόνα καὶ ἦταν χλωμός.

— Δὲν ἐβγήκα σήμερα, εἶπε ἀργὰ μὲ τὴν παιδιὰικὴ φωνή του, γιὰτι ἐνοιώθα ἀδιαθεσία. Μὲ τσακίζει ἓνας δυνατὸς πονοκέφαλος.—Ἡ φωνή του φαινόταν κουρασμένη.

Ὁ Μανωλάκης Γούμενος ἔπεσε σὲ μιὰ κάρικλα, πλάι στὸ γραφεῖο.

— Ἐβγήκατε πρωῖ, εἶπε ὁ νέος.

Ἦψωσε τὰ μάτια του μιὰ στιγμή κι' ὕστερα, ὀργισμένος, τὰ κατέβασε πάλι. Ὁ ἄλλος ἀναστέναξε καὶ κοίταξε ἐξω ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ξαφνικά ὁ Γούμενος ἐγέλασε.

— Γιατί γελᾶτε;

Σούφρωσε τὰ φρύδια του κι' ἐπῆρε τὰ μάτια ἀπὸ πάνω του.

— Εἶδα κάτι ἀστεῖο, ἐξήγησε. Μὰ ἡ φωνή του ἐτρόμαξε καὶ τὸν ἴδιον. Ἐκοίταξε τὸν οἰκοδεσπότη του μὲ ὑποψία. Νευρικά τὰ χέρια του συμπλεκόντουσαν πάνω στὸ τραπέζι κι' ἓνας ψυχρὸς ἰδρώτας κυλοῦσε, στὰ μπράτσα του, μέσα ἀπὸ τὰ μανίκια. Ἐπῆρε ἀπὸ τὴν καλαμαριά ἓνα μαχαίρι καὶ ἄρχισε νὰ χαράζῃ νευρικά τὸ στουπόχαρτο.

— Νὰ μιὰ ὄμορφη μέρα, εἶπε ὁ νέος.

Δὲν ἀπάντησε μὰ τὰ μάτια του ἔπεσαν στὸ στουπόχαρτο καὶ μὲ ἀπορία του εἶδε πὼς εἶχε χαράξει μὲ τὸ μαχαίρι ἓναν ἀριθμὸ μὲ γραμμὲς ἀνώμαles: 75.000! Μὲ μιὰς, ἄρχισε νὰ τρέμῃ.

— Ὡστόσο κάνει κρῦο... κρῦο, ψιθύρισε.

Ἀντήχησε ἓνα γέλιο.

— Κρῦο; τί λέτε χριστιανέ μου! Κρῦο σήμερα; Μὰ αὐτὸ εἶνε ἀνόητο...

Ἐστῆριξε τὸ βλέμμα του σ' αὐτόν, τουρτουρίζοντας σὰν τὰ σκυλιὰ πού βγαίνουν ἀπὸ τὸ νερό. Ἐγέλασε κι' ἐκεῖνος.

— Ἐχετε ἰδέαν ἀπό...; ρώτησέ ἔτσι γιὰ νὰ εἶπῃ κάτι. Ἐχετε ἰδέαν...

Μὰ ὁ ἄλλος δὲν ἄκουσε. Ἦταν ἀφηρημένος. Ξαφνικά, ὁ Μανωλάκης ἄφησε μιὰ μικρὴ κραυγή.

—Τὶ ἐπάθατε; Ὁ νέος σηκώθηκε ἀπὸ τὴν κάρικλα του.

Κατέβασε τὰ μάτια του καὶ εἶδε κι' αὐτὸς τὸ χέρι του τὸ ἀριστερὸ γεγᾶτο αἷματα, αἷματα πού ἔτρεχαν κι' ἔβαφαν καὶ τὸ στουπόχαρτο. Παραξευεύτηκε καὶ θυμήθηκε πὼς δὲν εἶχε αἰσθανθῆ παρὰ μόνο τὸν πόνο σὰν ἐφώνησε.

Ἀνήσυχος ὁ ἄλλος ἔτρεξε κοντά του.

—Τὶ ἐκάνατε; Θέ μου! τί ἐκάνατε...

Τράβηξε ἀπὸ τὸ πουκάμισό του μιὰ λουρίδα καὶ τὴν ἔσκισε. Ἐπῆρε τὸ χέρι τοῦ φιλοξενουμένου του καὶ τὸ τύλιξε ἀπὸ τὸν καρπὸ, σφιχτά. Ὑστερα, ἔτρεξε μέσα καὶ ξανάρθε μὲ οἰνόπνευμα. Τοῦ τὸ ἔβρεξε καὶ τὸ τύλιξε μὲ μιὰ πετσέτα.

—Τὶ ἐκάνατε ἐκεῖ;... μὰ τί σᾶς ἦρθε, ρώτησε ἀνήσυχος.

Παρατηροῦσε πὼς ἦταν χλωμός, πολὺ χλωμός, θὰ ὑπέφερε πολὺ ἀπὸ τὸν πονοκέφαλο. Ξαφνικά, ὁ Γούμενος, ἐνοιωσε πὼς κυλοῦσαν δάκρυα στὸ πρόσωπό του.

—Ὁχι... ὄχι... ἀφήστε με, ἔκανε μὲ ἀγκομαχητό, τραβώντας τὸ χέρι του.

Τὸν ἐκοίταξε μὲ ἀπορία καὶ ἀπομακρύνθηκε μὲ τὸ μπουκαλάκι τοῦ οἰνοπνεύματος. Ὅταν ξανάρθε εἶπε:

—Εὐτυχῶς δὲν εἶνε τίποτα, μὴν ἀνησυχεῖτε. Καμμία φλέβα δὲν ἔπαθε τὸ παραμικρό.

Κι' ἐπῆγε νὰ καθῆσῃ πάλι στὴ θέση του.

Ἄρχισε πάλι νὰ τρέμῃ. Τὰ δόντια του συγκρουόντουσαν. Συλλογίσθηκε: «Ἀσφαλῶς ἔχω πυρετό»... Μὲ μιὰς σηκώθηκε, νοιώθοντας πὼς τοῦ ἦταν ἀδύνατο νὰ μείνῃ πιά, ἀπραχτός, ἐκεῖ. Μιὰ ἀνυπομονησία τὸν ἐκυρίευε. Ἐβάρδισε πρὸς τὴν πόρτα.

—Ποῦ πάτε;

—Κάτι λησμόνησα, εἶπε γελώντας ὑποχρεωτικά. Κι' ἐβγήκε μὲ ἀξιοπρέπεια προσπαθώντας νὰ κρύψῃ τὸ ἐλάττωμα τοῦ ποδιοῦ του σὰν νὰ ἐβάρδιζε σὲ σαλόνι.

Ἐνα ἀμάξι περνοῦσε. Τὸ σταμάτισε καὶ μπῆκε μέσα.

—Στὴν παραλία, εἶπε.

Σ' ὄλο τὸ δρόμο ἐχάτιδε τὸ χέρι του τὸ δειμένο στὴ χνουδάτη πετσέτα, μὲ ξεχωριστὴ στοργή. τὸ ἐκοίταζε μὲ ἀγάπη καὶ συγκίνηση. Ξαφνικά θυμήθηκε πὼς δὲν εἶχε νὰ πληρώσῃ. Ἀνησύχησε κι' ἐκοίταξε μὲ τρόμο γύρω του. Θυμήθηκε ὅμως τὸ δαχτυλίδι του καὶ ἤσυχασε. Σὰν ἔφτασαν τὸ ἔδωσε τοῦ ἀμαξᾶ.

— Ἐπίτρεφέ μου, φίλε μου, νὰ σοῦ κάνω ἓνα μικρὸ δῶρο.

Ὁ ἀμαξᾶς τὸν ἐκοίταξε κατάπληκτος ν' ἀπομακρύνεται.

Ἐλαφρός, μὲ κομψότητα, ἐβάρδισε ἀνάμεσα στὰ ἀδειανὰ τραπεζάκια τοῦ παραλιακοῦ κέντρου καὶ μάλιστα ἐπρόσεξε πὼς εἶχαν καταβρέξει τὸν ψιλὸν ἄμμο πού ἔτριξε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του. Μὰ ἴσως ἦταν κι' ἡ ὕγρασία... Στὴν εξέδρα κυρίες, δασκάλες ἦσαν μὲ παιδάκια κι' ἐκοίταζαν τὸ παιγνιδιάρικο νερό. Πλησίασε κι' αὐτὸς πάνω ἀπὸ τὴ σκάλα γιὰ τὶς βάρκες κι' ἐκοίταξε. Πάντα τοῦ ἄρρεσε τὸ βαθὺ καὶ σκιερὸ αὐτὸ τοῦ νεροῦ χρῶμα. Πλατιὲς χρυσαφιὲς κηλίδες ἀναβόσβωναν πάνω του, εὐκίνητες, κι' ἦσαν χίλια μάτια πού ἐπλεχαν μιὰ μαγγανεία ξωτική. Περίμενε νὰ γαληνέψουν λίγο κι' ἐπήδησε.

Κρίμα! Τσακίστηκαν οἱ χρυσαφιὲς κηλίδες!... Ἐγείνε θόρυβος, φασαρία καθὼς τὰ νερὰ πετάχτηκαν ψηλά κι' ὄλος ὁ κόσμος μαζεύτηκε φωνάζοντας γύρω. Οἱ κυρίες ξεφώνισαν μὲ ἀπελπισία, ἔτσι ἀκριβῶς ὅπως εἶχαν μάθει ἀπὸ μικρές, καὶ τράβηξαν τὰ παιδάκια τους μακριά. Εἶχε πάει ἴσια στὸ βυθό. Ὅλοι σπρωγόντουσαν γύρω μὰ κανεὶς βέβαια δὲν ἀποφάσιζε νὰ πέσῃ κι' αὐτὸς:

... Σὲ λίγο ἀνέβηκαν φουσαλίδες.

— Μὴν κοιτάζεις, μὴν κοιτάζεις, εἶπε μὲ φρίκη ἡ κυρία μὲ τὰ πράσινα, τραβώντας τὸ παιδάκι της μακριά.

Ὑστερα, μὲ ἀπελπισία ἐκοίταξε τὸ λεκιασμένο ἀπὸ τὶς πιτσιλιὲς φόρεμά της.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ

ΠΑΛΙΟ ΔΕΦΤΕΡΙ

Και λέα, ψυχή, πώς εἶνε πιά καιρός νά ξεγηθοῦμε
 μὲ τρόπο φιλικό·
 κι' ἂν θέλεις, φέρε, τὸ παλιὸ δεφτέρι, νά γνωιστοῦμε
 τοῦ βίου τὰ χρέη πού πλήθηναν τὸν τελευταῖο καιρό.
 Τ' ἦσουνα σὺ ὁ καλόπιστος ἐταῖρος στὴν δουλειά
 πού μ' ἔπεισες τὴν πρόστυχη πραγματεία ν' ἀγοράσω
 καὶ τώρα, ἰδὲς, ὁ δανειστής τὴν πόρτα μας κτυπᾷ
 κι' ὅμως κουρέλια ἐδῶ θὰ βροῖ τριγύρω νά τοῦ μάσω!
 Κάστρα καὶ πύργους στήναμε στὸν ἄμμο Ἰσπανικούς,
 κι' ἀνάβαμε λαμπάδες νά φωτίζουν·
 κι' ἔλα, γιὰ ψᾶξε τώρα ἐδῶ νά βροῖς μὲς' τοὺς σωροὺς
 κάνα κερὶ νά φέξουμε, τὶ τὰ σκοτάδια πηζούν.

Μὲ γέλασες! Μὰ κάποτε, τὰ δλάσπρα σου φτερά
 θ' ἀρθῆ μιά μέρα π' ὅταν θὰ θελήσεις
 ν' ἀνοίξης, καὶ νάνεβης θριαμβικά
 στὴν Ἑλαρσὴ σου—ὦ τότε θὰ θρηνησεις.
 Γιατί σὺν τὸ γαρδῆλι, στὸ κλουβὶ
 μὲ τᾶσπρα σου φτερά κουτσουρεμένα
 θὰ μείνης νά χτυπᾷς γοερὴ ψυχή
 τοῦ κάκου—τὸ πορτόνι,—λυπημένα.

Τ' ἦταν θροφή τὰ λόγια σου, τ' ἀνέμου πού τὰ σέρνει
 καὶ στὸ γαλάζι δλόχρωμοι φεγγᾶτοι χαρταετοὶ
 π' ὅταν κοπῆ τὸ γνέμα τους, πέφτουν κάτω στὴν γῆ,
 κουρελοχάρτια, π' ὁ αὐγινὸς ρακοσυλλέκτης παίρνει·
 Καὶ τώρα, θὰ μοῦ πῆς πικρὰ, τί κέρδιες φτωχέ
 π' ἀρνήθηκες τ' ὄνειρου τὸ μεθύσι;
 —καὶ τώρα τί σ' ἀπόμεινε, νά πῆς φτωχὲ θνητέ,
 πάρεξ στῶν Χιμαρῶν τὴν αὐλὴ βρούση;
 Γι' ἄκου λοιπόν: μοῦ φτάνει ἐδῶ στὴν πρόσκαιρη ζωὴ
 σὺν τὸ σπουργίτι—ἕνα σπειρι-τοῦ κάμπου γιὰ θροφή μου
 κι' ἕνα ποτήρι δλόδροσο νεράκι ἀπ' τὴ πηγὴ.
 Κι' ἔξεγνοια νάλῶ συχνά: Κοίμου ἐαυτέ μου κοίμου.

ΜΟΣΑΪΚΑ —12—

Μνήμα, στὸ πέλαο τᾶνοιξε, τ' Ἀρίστου, ἡ τρικυμιά
 κι' οὔτε λουλούδια στὴ θανή, λιβανωτοὶ γιὰ θρηνα.
 —Μονάχα ἡ θύελλα μοίρεται στὸ τάφο του γοερά
 καιρᾶναι δλάσπρα τῶν ἀφρῶν θαλασσιναᾶγριοκοῖνα.

ΑΡΓΟ ΤΟΥ ΟΝΕΙΡΟΥ

Πίσω ἀπ' τὸν μῶλο, στὰ ρηχὰ τὰ βαλτονέρια, ἰδὲς,
 σαπίζ' ἡ Ἀργὸ τ' Ὀνειροῦ μου κάτ' ἀπ' τὸ φῶς τῆς
 [μέρας·
 κι' ὀλοῦθε οἱ πόντοι τὴν καλοῦν γι' ἀποδημίες γλαυκὲς
 πρὸς τὸ χρυσόμαλλο ἔπαθλο, στὴ χώρα τῆς χι-
 [μαίας...

ΠΑΥΛΟΣ ΚΡΙΝΑΙΟΣ

ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Εἶνε μαῦρο τὸ βουνὸ πού πάω:
 τόχει ὁ Θάνατος καβαλικέφει.

—Νύχτα τ' ἄστρα σου τὰ ματωμένα ρίχτα,
 ἦρθ' ἡ ὥρα πιά νά βγοῦν κι' οἱ κολασμένοι.

Τὰ σπαθιά τὰ τροχισμένα,
 γιὰ σηκώστε παλληκάρια.

—Οἱ παλιάτσοι πού γελοῦνε μὲς' στὸ τσίρκο,
 θέλουν νά μᾶς πάρουν σβάρνα.

Στὸ βουνὸ τὸ λογκωμένο βγήτε,
 κι' ἔχει τὸ στοιχειὸ φλομώσει.

—Οἱ παλιάτσοι κι' ἂν γελοῦνε μὲς' στὸ τσίρκο,
 ἔχουμε κι' ἐμεῖς χορὸ σηκώσει.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Γιὰ νά ματόνουν τίς καρδιὲς οἱ ἀνθρώποι εἶνε πλα-
 [σμένοι.
 Στὸν τάφο δὲ θὰ φτάσουμε δίχως μὴ τέτοια γνώση,
 Σήμερα ἐδῶ κι' αὔριο ἄλλοῦ καὶ πάντα πικραμμένο—

Τὰ μάτια φῶς δὲν ἔχουνε καὶ θέλω νά πεθάνω.
 Νύχτα, πικρὴ συντροφισσα, γιὰ πὲς μου τί νά κάνω:

«Ἄκου τοῦ γκιώνη τὴ φωνή. Τὴν ἀνοίξη μᾶς φέρνει:
 »τὸ λουλουδάκι, τὸν ἀνθό, τὸν πράσινο καρπὸ τῆς,
 »καὶ τὴν αὐγὴ τὴ γαλανὴ στὸ κροῦ μέτωπό μας».

«Μὴ βλαστημᾶς. Μὲ συλλογὴ δέξου τὸ μέγα φῶς τῆς.
 »Εἶνε ζωὴ σου ἀνθρώπε ὁ ἥλιος ὁ δικός τῆς».

ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Ἡ ρημαγμένη μου καρδιά σὲ θέλει.
 Ἄχ! μὴν ἀργεῖς κι' ἡ ὥρα εἶνε βιασμένη—
 Τὸ ἄστρο μὲς' στὴ δύση του πεθαίνει,
 τὸ δέντρο μὲς' στὴν ἀφεγγὴ νυχτιά.

Ἄκου μὴ φωνὴ στὸ κροῦ δάσος.
 Μὴν εἶσαι ἐσὺ ἀγάπη μου παλιά.
 Τ' ἀγέρι θρηνολάλημα σκορπᾷ
 κι' ἡ νύχτα τὴ βαθεῖα τῆς σιγαλιά.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΔΡΙΒΑΣ

Ο ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

ΑΠ' ΤΗ ΣΕΙΡΑ: ΑΚΟΥΑΡΕΛΛΕΣ

I

Κάποτε, ἕνα βράδι, ὁ Καλλιτέχνης περνοῦσε
 σ' ἕνα δρόμο. Περπατοῦσε κι' ὄλο νοσταλγοῦσε.
 Τὶ νοσταλγοῦσε βέβαια ποιὸς ξέρει. Εἶχε τὰ
 χέργια στὶς τσέπες, καὶ πήγαινε δίχως νά προ-
 σέχει. Τὰ μάτια του ἦτανε γλυκά, τὸ βῆμα του
 μετρημένο. Κοιτοῦσε γύρω μὲ βλέμμα τρυφερό,
 κι' ὄλο νοσταλγοῦσε ποιὸς ξέρει τί. Ὁ δρόμος ἦτανε
 στενός, σὲ μιὰ συνοικία μακρινή. Σπίτια χαμη-
 λά, ἀλλῆς, παράθυρα ἔλα δίχως κουρτίνες. Ὁ
 Καλλιτέχνης μὲ τὰ χέργια του στὶς τσέπες, περ-
 πατοῦσε κι' ὄλο νοσταλγοῦσε.

II

Σὲ μιὰ βιτρίνα, μπροστά, ἕνα παιδάκι. Μι-
 κρὸ παιδί, εἶχε τῶνα χέρι στὸ στόμα του, καὶ
 τ' ἄλλο ἀκουμπισμένο στὸ γυαλί. Κοιτοῦσε μέσα
 στὸ γυαλί. Τὰ μάτια του λάμπανε ἀπὸ πόθο.
 Μιὰ ποδίτσα φτωχικὴ, μισσοκισμένη, παπουτσά-
 κια χαλασμένα. Κι' ὡστόσο ὀλέξανθα μαλλιά!
 Μάγουλο σὰ ροδάκινο. Ὁ Καλλιτέχνης τότε τὸ
 πλησίασε τὸ κοίταξε γιὰ λίγο καὶ τοῦ εἶπε:
 — Πὲς μου μικρὸ μου. Τί κοιτᾶς; Τί περι-
 μένεις ἀπ' τὴ ζωὴ!

Ἐκεῖνο τότε σήκωσε τὰ μάτια του. Τὰ σή-
 κωσε καὶ τότε κοίταξε κατὰματα. Δυὸ μάτια
 ἄθωα καὶ μεγάλα—γαλανά—πού τότε κοίτα-
 ξαν μ' ἐκπληξὴ στὰ μάτια. Μὰ κατέβασε τὸ κε-
 φάλι, καὶ, μὲ νάζι, χαμογέλασε ἐλαφρὰ. Κορι-
 τσάκι μικρὸ, χαϊτομένο. Ξανακοίταξε μὲς' στὴ
 βιτρίνα. Κοίταξε ἕνα μεγάλο-μεγάλο τόπι. Κι'
 ὅμως ἦτανε λυπημένο. Ὁχι λυπημένο, μὰ
 ἀφρημένο, σὰ χαζό,—καὶ ζοῦσε καὶ δὲν ἔξερε
 τί περίμενε. Ὁ Καλλιτέχνης τὸ χάριδεψε στὰ
 μαλλιά, κι' ἀπότομα προχώρησε. Τότε κείνο
 τότε κοίταξε ποῦφευγε—καὶ πήρε τὸν κατή-
 φορο θλιμμένο.

III

Σπίτι φτωχικό, σωστὸ καλύδι. Στὴν δξώπορτα
 μιὰ νιὰ κεντοῦσε. Τὰ χέργια τῆς πηγαίνουσε ρυθ-
 μικά. Φοροῦσε μαῦρα ρούχα πένθημα, κι' ἦτανε
 τὸ προσωπάκι τῆς κατιλευκό. Καθόταν σὲ μιὰ
 κρέκλα, καὶ κεντοῦσε. Ὁλομόναχη. Ὁ Καλλι-
 τέχνης κοντοστάθηκε, καὶ μὲ τρόπο, τῆς ἔπιασε
 κουβέντα. Ἐκεῖνη συμμαζέψε τὰ μαλλιά τῆς,
 κι' ἀμέσως, μὲ χαμόγελο, ἄρχισε πρόσχαρη νά
 τ' ἀπαντᾷ.

Ὁ Καλλιτέχνης τήνε ρώτησε, ἔπειτ' ἀπὸ
 λίγο:

— Καλὰ, μὰ τί περιμένεις τάχα; Τί περιμέ-
 νεις τώρα ἀπ' τὴ ζωὴ;

Χλώμιασε μόλις τ' ἄκουσε κείνη, καὶ γύρισε
 τὰ μάτια τῆς στὰ πέρατα τοῦ δρόμου. Ἄφησε
 τὸ κέντημα καὶ τοῦπε.

— Ἐκεῖνο πούμποροῦσα νά περίμενα, τὸ
 ξέρω πὸς δὲν θὰ ξαναγυρίσει. Κοίτεται καὶ γῶ
 δὲν ξέρω πού, μὲ καταματωμένα τὰ πλευρά...
 Ζῶ γιὰτί δὲν μπορῶ νά κάνω ἄλλοιῶς—ζῶ γιὰτί
 βρέθηκα στὸ κόσμο... Δίχως ἐλπίδα, ζῶ...
 Κι' ἀνεστέναξε βαθιά...

Ὁ Καλλιτέχνης αἰστάνθηκε κάτι μέσα του
 παράδοξο. Δὲ μπόρεσε νά μείνει περισσότερο·
 τήνε καληνύχτισε καὶ προχώρησε στὸ δρόμο.

IV

Μιὰ φουφοῦ, ἕνα σκαμνί, μιὰ τοιμπίδα, κά-
 στανά. Γωνιά-γωνιά, ὁ γέρος ἔψηγε τὰ κάστα-
 να. Ἡ ἀσετυλίγη ἔφεγγε λαμπρά. Ὁ ἀγέρας
 τῆς ἔπαιρνε τὴ φλόγα τῆς λοξά. Ἐνα κασκέτο
 ἦτανε χωμένο στὸ κεφάλι τοῦ καστανά. Τὰ γέ-
 νεια του φαρρά, τὸ μούτρο του ρυτιδωμένο. Ἐ-
 ψηγε τὰ κάστανα, μὲ τάξη. Ὁ Καλλιτέχνης τότε
 πλησίασε, κι' ἀγόρασε κάστανα. Τᾶβαλε στὶς
 τσέπες τοῦ πανωφοριού του κι' ἀμέσως τοῦπιασε
 κουβέντα. Ὁ γέρο-καστανὰς φαινότανε στὰ καλά
 του· τοῦλεγε γιὰ τὴ ζωὴ του—γιὰ τὴ πολιτικὴ—
 γιὰ τίς δουλιές... Εἶχε καὶ κάποιο χτήμα στὰ
 Πατήσια, πού τώρα θάβαζε νά σπείρουνε—καὶ
 λοιπά.

— Ἐ, καὶ καλά; μὰ, ἂ π' ὄλα αὐτά, τί πε-
 ριμένεις; Τί περιμένεις ἀπ' τὴ ζωὴ παππού;

— Δὲ σὲ καταλαβαίνω παλληκάρι μου, ψυθί-
 ρισε ὁ γέρος, καὶ ξανάσκυψε στὰ κάστανα...

V

Ὁ Καλλιτέχνης τότε τράδηξε τὸ δρόμο του.
 Εἶχε νυχτώσει, τὰ μαγαζιά εἶχανε κλείσει, καὶ
 τ' ἀστέρια λάμπανε. Περπατοῦσε κι' ὄλο νοσταλ-
 γοῦσε. Κατὰ βάθος εἶχε πάντα μιὰ χαρὰ. Κοί-
 ταγε στὸ βάθος, καὶ τὰ μεγάλα του μάτια εἶχανε
 πάρει μὴν ἀπόχρωση λατρείας. Τόνη τραβοῦσε
 σὺν κάποιο, λὲς, γῆμα, ἀπὸ πολὺ μακριά. Ὅσο
 προχωροῦσε αὐτός, ὄλο καὶ τραβιόταν ἐκεῖνο.
 Καὶ κείνος φυσικά πού τὸ κρατοῦσε, θᾶτανε κά-
 ποιος πολὺ-πολὺ μεγάλος· δίχως ἀμφιβολία, ἕνας
 ἀπίστευτα ὑποβλητικὸς καὶ μαγικός.

Δίχως ἐλπίδα ἔλα· κι' ὁ Καλλιτέχνης, μὲ τὰ
 μεγάλα του τὰ μάτια, πάντα μὲ μιὰ ἐλπίδα! Καὶ
 στὸ βάθος, κρατώντας τὴν ἄκρη τοῦ νήματος,
 ἀφανέρωτη κι' ὡστόσο ὀλοφάνερη· δίνοντας τὴν
 ἐλπίδα στοὺς διαλεχτούς τῆς, καὶ τὴ δικαιολο-
 γία τῆς ζωῆς γι' ΑΥΤΟΥΣ.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ ΜΙΡΑΝΤΑΣ (Παπαγιωργίου)

Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ ΣΤΟ ΡΟΛΟΪ

Μέσα στα τόσα τραγικά προβλήματα που άνησυχούσαν τους έντιμους κατοίκους του άλλανδικού Κούλεμπορκ όπως και κάθε βαθιά πολιτισμένη κοινωνία, μέσα στα πυκνά σύννεφα του καπνού απ' τις αλληθινά χαριτωμένες πήλινες πίπες, έτυχε να πέσει κι αυτό το σοβαρό γεγονός που θα προσπαθήσω να εκθέσω επί τη βάση των πιο αξιοπίστων έγγραφων και δοκουμένων — ένα γεγονός που έκανε να χάσουν την ύπληψη που έτρεφαν οι κάτοικοι ως τώρα στον έαυτό τους.

Όταν ο ήλιος είναι ολοστρόγγυλος και αγαθός και τα κεραμίδια σας αστράφτουν από ένα κόκκινο εύτυχισμένο χρώμα, τότε πέρνετε τις κλαδοτές παντούφλες σας, στολίζεστε μ' ένα νόστιμο ριγωτό πουκάμισο και καθόσαστε στο κατόφλι της πόρτας σας μ' ένα σωρό λογικές σκέψεις. Χτυπούν δώδεκα κάνετε ένα μορφασιμό άπειρης ικανοποίησης και μπαίνετε πάλι μέσα για να βρεθήτε μέτωπο με μέτωπο με μιιά στρογγυλή γυναικούλα που κρατάει μιιά πιατέλα με λουκάνικα.

Κι όμως μιιά τρίτη — χρονολογία του έγγραφου — το ρολόι που βρίσκεται στο καμπαναριό εξακολουθούσε να δουλεύει ακόμα καλά. Τίποτα δέ μπορούσε να βάλει σε άνησυχία και το πιο προσεχτικό παρατηρητή. Οι δυο δείχτες ακολουθούσαν το δρόμο τους με συγκινητικό ζήλο.

Στόν ουρανό εύτυχία, ένα γαλάζιο χρυσαμένο χρώμα: στρογγυλές καμινάδες που ανεβαίνουν απότομα. Σ' όλο το Κούλεμπορκ το μουρμούρισμα μιιάς καθώς πρέπει συνομιλίας.

Κι όμως αυτή τη Τρίτη, πάνω απ' τα έπίσημα κεφάλια των κατοίκων έπεσε το μεγάλο το κακό. Το ρολόι σταμάτησε στις έντεκα και πενήνταεννέα. Του άκου περιμέναν να προχωρήσει ή θελόνα καθώς μιιά προσπάθεια είχε ζαρώσει τα πρόσωπα όλων σάν αυτοί οι ίδιοι να έπρόκειτο να κινηθούν πάνω σε μιιά θεόρατη πλάκα.

Μιιά άγωνία διαδέχτηκε τη πρώτη έκπληξη. Άφου εκόιταξαν πρώτα καλά — καλά τον έαυτό τους κ' έπειτα ο ένας τον άλλον άρχισαν να προχωρούν προς την εκκλησιά. Η μπροστινή πλατεία είχε γεμίσει κι' όλοι μαζί έφτασαν στο καμπαναριό. Η ξύλινη σκάλα άρχισε να στενάζει απ' το θάρος κ' οι ίδιοι ακόμα άπορούσαν πώς

είχαν το θάρρος να προχωρούν σ' ένα τόπο τόσο σεβαστό.

Άπάνω μιιά άλλη έκπληξη τους περίμενε. Ο εκκλησάκης ήταν κρεμασμένος από ένα δοκάρι με τα μάτια πεταγμένα απ' τις κόγχες και μ' ένα ύφος πολύ άπρεπές. Άπ' το νυχτικό του έλειπε μιιά λουρίδα που τον έβοήθησε να κρεμαστεί.

Η άγωνία διπλασιάστηκε. Τα λουκάνικα στο τραπέζι είχαν πάρει μιιά τόσο λυπημένη στάση αν και κανένα φυσικά δέ μπορούσε να καταλάβει το μέγεθος της καταστροφής. Η είδηση διαδόθηκε παντού. Το κάδρο των θυρών ζωγραφίστηκε με μπλε καλοσιδερωμένα φουστάνια. Κοιτούσαν άφωνες το ρολόι κ' έπειτα χαμήλωναν τα μάτια τους μ' ένα τόνο άπειρα δυστυχισμένο.

Όσοι είχαν άνέβει πάνω στο καμπαναριό έκαναν ακόμα ένα βήμα. Πολλοί κατάφεραν να καταπνίξουν το τελευταίο δισταγμό κι' άγγίσανε το σώμα του κρεμασμένου. Ήταν ζεστό ακόμα. Μά κανένας δέ μπόρεσε να κρατήσει ένα ρίγος και μιιά ξαφνικά νοσταλγία για τη πίπα του και την οικογένεια του.

— Ά! είπε κάποιος κ' έσκούπησε το μέτωπό του μ' ένα παστρικό μαντύλι.

— Ά! επανέλαθε κάποιος άλλος σιγότερα κ' έπειτα πάλι έσώπασαν.

Όσόςο ένας ήυρε ένα φύλλο χαρτί τσαλάκωμένο. Άρχισε να το ξεδιπλώνει. Άφου το διάβασε καλά κ' έφτασε ως το τέλος κ' έρριξε και μιιά ματιά και στην άρχή το έδωσε στο διπλανό του με μιιά κίνηση σπουδαία.

Το έγγραφο αυτό που είνε το πρώτο στη σειρά το παραθέτω ολόκληρο:

«Το ξέρω καλά πώς ή τιμή μου έχει πιιά χαθεί. Φυσικά δέ μου μένουν παρά λίγες στιγμές ζωής κ' έτσι δέν προφταίνω να δικηολογήσω τίποτα. Άν σας είναι βολετό με συγχωράτε στο όνομα των εύτυχισμένων χρόνων που περάσαμε μαζί!»

Μόνο φοβηθήτε απ' το ξένο... Όχι! θά πεθάνω, δέν υπάρχει άμφιβολία... Είναι ψηλός, παχύς, κοντός και τετράγωνος...

Ο χαρακτήρας γινόταν ολοένα πιο παραγμένος κ' οι τελευταίες λέξεις καταντούσαν μιιά συνεχής μουντζούρα.

Οι κάτοικοι του Κούλεμπορκ άφου κοιτάχτηκαν άλλη μιιά φορά, γύρισαν στα σπίτια

τους με μιιά ρυτίδα στη μέση των φρυδιών τους. Ποτέ δέ κάπνισαν με βαρύτερη διάθεση όσο εκείνο το άπόγευμα.

Ο δήμαρχος το θράδυ είχε έκτακτο συμβούλιο. Καθισμένος στη παληά γοθική πολυθρόνα είχε ένα ύφος ανάλογο της περιστάσεως, έτσι τουλάχιστον ώμολόγησαν όλοι όσοι τον είδαν ανάμεσα σε δυο ποτήρια μπύρας και σ' ένα θριάμβο έκλεκτου καπνού.

Κι' όμως κανείς απ' τους σεβαστούς συμβούλους δέ τολμούσε να πει τίποτα, ούτε ιδιαίτερος στο διπλανό του κι' όλους είχε ένας φόβος, μη ξεφύγει απ' το στόμα κάτι όχι τόσο σοβαρό άφ' ότι έπρεπε. Μά τη σιωπή αυτή τη φοβόντουσαν περισσότερο κ' ένα στεφάνι ιδρώτος έφεγγε σ' όλων τα πρόσωπα.

Η κατάσταση αυτή φαινόταν πώς θα κρατούσε πολύ ακόμα αν δέν χτυπούσε εκείνη τη στιγμή ή πόρτα και δέν παρουσιαζόταν ο θυρωρός μ' ένα γράμμα στο χέρι.

Ο δήμαρχος το πήρε και το στριφογύρισε στα χέρια του. Του έρριξε μιιά ματιά άδιάφορη, έπειτα μιιά ματιά όλο περιέργεια. Στο τέλος, στο πρόσωπο του ζωγραφίστηκε ένας έντονος τρόμος και μιιά φανερή αγανάκτηση.

Κατέρευσε στο βάθος της πολυθρόνας.

— Είναι πολύ μπόρεσε ν' άρθρώσει κ' ύστερα νοσηλευότανε μιιά βδομάδα από μιιά διπλή συμφόρηση.

Αυτό ήτανε το δεύτερο έγγραφο που βρίσκεται τώρα σε μιιά φανερή θέση δεξιά καθώς μπαίνουμε στο δημαρχείο του Κούλεμπορκ. Κάθε άνθρωπος που σέβεται τον έαυτό του το έχει διαβάσει τουλάχιστο μιιά φορά στη ζωή του. Και μάλιστα λένε πώς το καινούργιο ρολόι με τους άστραφτερούς μπρούτζινους δείχτες που μπήκε στη θέση του πρώτου, άπαγγέλνει με μιιά πολή ένρηνη φωνή τη τραγική ιστορία του κρεμασμένου εκκλησάκη όπως τη διηγήθηκε πολύ μαστορικά στο δήμαρχο:

Έξοχώτατε,

«Έλπίζω πώς απ' την άρχή θά μου συχωρήσετε την τόλμη που σας γράφω. Ξέρω καλά πώς μονάχα σεις είστε κατάλληλος να φουρίσετε τη τιμή αυτής της πολιτείας μέσα σ' όλες τις άλλες, γιατί φοβάμαι πολύ πώς αυτή τη στιγμή έχει πέσει σ' ένα φοβερό κίνδυνο.

Σας γράφω από ένα καταραμένο τόπο που άποσιωπώ το όνομά του. Μη ζητήσετε να μά-

θετε απ' το θυρωρό σας και προσωπικό μου αξιανάπητο φίλο το πώς έφτασαν αυτές οι γραμμές στα χέρια σας. Το κιτρινωμένο χαρτί και τα θαμπά γράμματα δείχνουν πώς έρχονται από μακριά. Έξοχώτατε, οι δυνάμεις μου με έγκαταλείπουν, είναι φοβερό. Και δέν έχω παρά πολύ λίγο καιρό να χαράξω τις ύπόλοιπες λέξεις.

Ήταν έντεκα και πενήνταεννέα και σάν εύσυνείδητος υπάλληλος — έλπίζω και τώρα ακόμα να μπορώ να μεταχειρίζωμαι αυτό το τίτλο — έμουναι έτοιμος με το χέρι στο σκοινί να χτυπήσω τη καμπάνα δώδεκα σωστές φορές. Έξαφνα αισθάνομαι κάποιον πίσω μου να με τραβάει απ' τον ώμο. Χωρίς να γυρίσω του είπα λιγάκι απότομα:

— Δέν έχω καιρό τώρα!

— Δέν υπάρχει λόγος να βιάζεσαι, δ δείχτης δέ θά φτάσει στις δώδεκα!

Έκπληκτος γύρισα και τον κοίταξα. Το χέρι μου άφησε το σκοινί.

Η μορφή του δέν έχει και τόση σημασία. Τα λόγια του, Έξοχώτατε, είπε φοβερά λόγια που πρώτη φορά άνθρωπος έτόλμησε να πει.

Έξακολούθησε στον ίδιο φιλικό τόνο:

— Γιατί χτυπάς τις ώρες;

Έπεσα στη παγίδα.

— Είναι το καθήκον μου κύριε. Έγώ κανονίζω τη ζωή της πολιτείας που απλώνεται στα πόδια σας.

Ο ξένος φάνηκε λιγάκι πειραγμένος, απ' την άπάντησή μου. Σώπασε μιιά δυο στιγμές, έπειτα έμπηξε ένα δυνατό γέλιο.

— Βλάνα! μου είπε — με είπτε βλάνα — και με τράνταξε δυνατά απ' τους ώμους, γιατί κοροϊδεύεις όλους αυτούς τους δυστυχισμένους ανθρώπους;

— Πώς είπατε, ρώτησα δειλά.

— Ο χρόνος πηγαίνει μιιά ώρα μπρός!

Σε δυο λεπτά αυτοκτονούσα με είναι άλήθεια πώς από την ίδια εκείνη στιγμή είμουναι πεθαμένος».

ΣΤΑΜΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

ΠΩ ΠΩ!

Πωπώ! Μερικά για σεβντά, για γλέντια και ξεφωνητά, δέν έχεις τώρα ως έγεινες γέροντική σιλουέτα. Κάποτε άνέβηκες ψηλά, με έπεσε πάλι χαμηλά, συντριφτήρες στα σύγνεφα σάν τολμηρο-ρορο...-ρουκέτα.

Πωπώ! Χτυπήθηκες γερά στις φαντασίας τα φτερά, — ο ταξιδιάρικη ψιχή, στοχαστική μου Άλχητα — και σφιγγεις το κρανίο σου, που γίνηκε βιβλίο σου, και σε διδάσκει απ' την άρχή το ζωικό Άλφαβήτα.

Που πάμε; Στάσου μιιά στιγμή. Μέσα στα φρένα σου οι [λυγμοί κι' αν πλημμυρούν, κι' αν πνίγουνε τα κέντρα του έγκε [φάλου διαβάτη μου άχαλίωστε, θά σόδηγήσουν όπωσδήποτε στο τέρμα, που όνειρεύτηρες, του δρόμου του μεγάλου.

ΤΕΥΚΡΟΣ ΑΝΘΙΑΣ

ΥΨΩΣΕ ΤΑ ΧΕΡΙΑ

Υψωσε τὰ χέρια,
καταπρόσωπα,
ανάρρητα
στό πνεῦμα μου,
πού εβράχει σὲ κρασί κι σὲ γέλοια!
Χυμιά σ' ἀλαστράφτους ὤρες,
σ' ἀνθηρὲς γυναῖκες σκορπῶ μου τὸ αἷμα,
καὶ σταθμίζω κεῖ σὲ βιολιά πού λιλούνε—
γιὰ δὲς—
ἀκατάπαντα οἱ ὄρες τελειώνουνε,
θὰ μπορούσα νὰ εἴμωνα νέος
κι' ἡ καρδιά μου ἕνα θέρος—
μὰ βαθειά μου σπαράζει μὰ Ἰδέα—
μακρὰ
μαῦρο κλάμμα δυσκολόπνιχτο σκώνεται
κι' ἀγκαλιάζει τὴ νειότη μου...
Τὸ αἰώνιο...
Τὸ ὄχι...
Νὰ τὴν εἶχα τὴν ὄρεξι
ξένοι ἀσκώνονται οἱ ὅμοι μου,
θὰ διαγράφονταν καταφρόνια στ' ἀχειλί μου:
Εἶμαι ἄδρὸς στὸ ιτολάτη;
δὲ βολεῖ μου ἀγοπόρημα...

Μεταφορὰ ἀπ' τὸ γερμανικὸ : PEN—ΕΛΛ.

ΣΗΜ. Ὁ Ἐξπρεσιονισμὸς ἢ σχολὴ αὐτὴ τῆς τέχνης πού δεσμεύει ὅλο καὶ περισσότερες ψυχὲς τῆ τελευταία δεκαετηρίδα στὴν Εὐρώπη, ἰδέσμευε καὶ τὸν γερμανὸ ποιητὴ Κούρτ Χάινικε, πού γνώρισε στὴ Ράινλαντ τὴ ζωὴ ἀπὸ μιά σκληρὴν ὄψιν: τὴ βιολιά τῆς ἐργατίας.

Ὁ Χάινικε ἐργάστηκε δλόχαμα μὰ καὶ πόνεσε βαθειὰ ἀνάμεσα στοὺς τόσους ἄλλους. Τὴ χαρακτήρισε, δικὰ του, τὴ τέχνη, στοὺς στίχους του, θέλοντας νὰ ἐξηγήσῃ καὶ τῆς νέες ὁρμές τῆς, νὰ τὴ προσφυλάξῃ ἀπὸ τὶς ὕβρεις καὶ τὶς συκοφαντίες κάθε παλιοῦ κλασικιστοῦ.

Ἄς μὰς ἐπιτραπεῖ ἐδῶ νὰ γράψουμε λίγα λόγια γιὰ τὴ ποίησιν τὸ τί εἶναι, τί ζητάει, ὥστε νὰ μὴ μπορέσει κανεὶς νὰ χτυπήσῃ κάτι ἀπὸ τὰ νέα, τὰ καινούργια, χαρακτηρίζοντάς τα ὡς ἀτεχνα. Ἄτεχνο μπόρει νὰ χαρακτηρίσῃ κανεὶς ἕναν τεχνίτη τοῦ λόγου καὶ ὄχι ὀλόκληρη τὴ σχολὴ καὶ τοὺς ρυθμοὺς τῆς. Ἡ Ποίησις δὲν ἔχει μονάχα τὴ φωνὴ πού μιλάει καὶ ψέλνει ἰδέες καὶ σκεπτικισμοὺς—ἀλλὰ σέρνει μαζὺ τῆς κι' ἕνα κορμὶ μὲ σάρκες καὶ κόκκαλα. Ὅσο καλύτερο τὸ αἶλο σμίγεται μὲ τὸ ὕλικό—τὰ πρῶτα μὲ τὰ δευτέρτα—τόσο δυνατότερα φανερώνεται ἡ ποίησις δεμένη ὀλάμεσα στὴν Τέχνη. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ βασικοῦ αὐτοῦ ὄρου ξεβγαίνει—τὸ βαθειὰ σπιτομένο στοιχεῖο τοῦ ὄγκου, τῆς δύναμης, τῆς ἀτομικότητος, τῆς Ἰδέας κάθε ψυχῆς, σὲ πανῶρια ἐκπλήρωσι καὶ ἀποκρυστάλλωσι.

Καὶ τὸ μυστικὸ τοῦ ταλέντου ἐνὸς ποιητῆ εἶναι τὸ νὰ μπόρῃ—ὑστερα ἀπὸ μεγάλη παρατήρησι καὶ μελέτη τῆς ζωῆς πού τὸν περιτριφυρίζει—να φτάει ὑποσυνειδήτα τὸν ἀνάτατο βαθμὸ πού θὰ-

φτανε ἢ πὺ συνειδητὴ σχολαστικὴ καὶ μαθηματικὴ σκέψη.

Ὁ Χάινικε—ὅπως εἶπαμε πάρα πάνω—δούλεψε πάρα πολὺ, ἐμίθε ὅσα μπορούσε περισσότερα κι' ὕστερα ἀπολυτρώθηκε ἀπὸ κάθε γνωστὸ καὶ κατατιγμένο. Ἔσπασε ὅλες τὶς σχολικὲς ἀρχιτεκτονικὲς τοῦ στίχου, ὅλες τὶς καταπαληωμένες προλήψεις κι' ἐδραῖωσε τὴν σκέψη του, πάνω στὸν Ἐκφραστικισμὸ (Expressionismus).

«Πόνεσε, μίλησε καὶ γράψε κατὰ τὴ δινῆ σου μόνο ψυχῆ... Μὰ ἐκφράσου, ἐκφράσου τέλεια—ὅσο μπόρῃς τελειότερα κι' ὡς εἶναι ὅπως τὸ θέλεις...» Αὐτὰ εἶναι τὰ λόγια του, ὁ ὄρος του, ἡ σύνοψη τῆς Ἰδέας, πού ἔχει γιὰ τὴν Τέχνη.

Ἄγωνίστηκε ὅμως πολὺ γι' αὐτὰ τὰ λόγια, μᾶτωση, πειρηλάστηκε, εἰρωνεύτηκε ἀσχημα κι' ἄγρια ἀπ' ὅσους εἶχαν τὴν εὐκολὴ κριτικὴ στὰ χεῖλιά τους: μὰ κατόρθωσε νὰ κατανικήσῃ μὲ τὴν ἀδάμαστη θέλησιν κάθε πρόσκομμα κρατώντας πάντα τὸ ἐγὼ του' κι' ἀλυσσοδεμένος στὰ Ἰδανικά του σκαρφάλωσε ἐκεῖ πού πόθησε ν' ἀνέβῃ!

Ο ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ

ΣΟΥΡΟΥΠΟ...

ALFRED LICHTENSTEIN (*)

Σεμιά στέρνα τσιμ-ντένια παίζει ἐν ἰσπαίδαρος χον τρὸς ὁ ἀγέρας ἐγαντζώθηκε σ' ἐνὸς δεντρίου τὰ κλάδια, καὶ χασμουριέται ὁ οὐρανός, σουλα τσαδῶρος καὶ ὠχρός λὲς καὶ τὰ καλωπιστικά τοῦ φύγαν κοκκινάδια.

Σὲ δεκανίκια σέρνονται λοξὰ πολὺ γεμεμένοι, πρὸς τὸ χωράφι δυὸ κουτσοί—μὲ φλυαρία γιὰ δέκα,—ἕναν ξανθὸ ποιητὴ ἀκριβῶς ἢ τρέλλα τὸν προσμένει, κι' ἕνα ἀλογάκι σκουντουφλὰ πίνου σὲ μιά γυναῖκα.

Στὸ παραθύρι ἕνας παχὺς κολάει τὰ κρεατὰ του, σὲ μία κόρη... πάει ἕνας νηὸς—ὅπου σαρκοφιλάνε, ἕνας γκριζὸς γελωτοποιὸς βγάζει τὰ σάνδαλά του, ἢ κούνια τρίζει ἐνὸς μωροῦ καὶ τὰ σκυλιὰ βωμολοχάνε.

Μετ. : PEN—ΕΛΛ.

Σημείωσις : Ὁ γερμανὸς ποιητὴς Alfred Lichtenstein τῆς αὐτῆς σειρᾶς μὲ τὸν Heinicke, Shickerle, Ringelnatz κ.τ.λ. ἀσπασθηκε τὰ τελευταία χρόνια τὸν ἐμπρεσιονισμὸ. Ἀπὸ τὰ ποιήματά του ὁμως χαρακτηρίζεται πὺς ζεῖ μὲ μεγάλη παρατηρητικὴτητα, στὴ γύρω φύσιν καὶ πὺς ἀρκεῖται τὶς περισσότερες φορὲς νὰ εἰκονίσει μόνχα αὐτὰ πού τοῦ ἔκαμιν ἐντύπωσι.

Ὁ Φουτουριστὴς Christian Morgenstern δὲν τὸν παραδέχεται παρὰ μονάχα ὡς ποιητὴν, χωρὶς νὰ τὸν κατατάσῃ σὲ καμμιά σχολή· ὁ δὲ Stefan Zweig τὸν χαρακτηρίζει ὡς ἕνα μεγάλον εἰκονιστὴν, διατεινόμενος ὅτι κάθε ποιητὴς εἶναι ἐμπρεσιονιστὴς ἀφοῦ δὲ γράφει παρὰ μόνον ὅσα τοῦ προκολοῦν κάποια σχετικὴ ἐντύπωσι.

Ο ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ

ΤΟ ΠΑΙΔΙ

1

Ἡ Μογγολία εἶνε ἕνα ἄγριο καὶ ἄχαρο ζῶο. Τὰ βράχια εἶνε ἄγρια, καὶ τὸ νερὸ τὸ ἴδιο· κι' ἀκόμη κι' ἡ πεταλοῦδα ζητάει νὰ δαγκάσῃ.

Καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Μογγόλου εἶνε ἕνα πράγμα ἄγνωστο. Ντύνεται, λένε, μὲ δέρματα ζῶων μοιάζει στὸν Κινέζο καὶ πῆγε νὰ ζήσει πέρα ἀπὸ τὴν ἔρημο τοῦ Νῶρ—Κόειλ, μακρὰ ἀπὸ τοὺς Ρώσους. Κι' ἀκόμη λένε πὺς θὰ πάη πὺς μακρὰ ἀπὸ τὴν Κίνα καὶ τὶς Ἰνδίες, στὶς χῶρες τὶς γαλάζιες κι' ἄγνωστες.

Κοντὰ στοὺς Ρώσους βρισκόντουσαν οἱ Κιργιζ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἰρτούτς, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι πού μετανάστεψαν στὴ Μογγολία, φεύγοντας τὸ ρωσικὸ πόλεμο. Οἱ ψυχὲς τους εἶνε ὑποταχτικὲς—συμμαζεμένες, ταπεινὲς, διίφανες. Ἦρθαν χωρὶς νὰ βιαστοῦν φέρνοντας τὰ ζωντανὰ τους, τὰ μωρὰ κι' ἀκόμη καὶ τοὺς ἀρρώστους.

Ὅσο γιὰ τοὺς Ρώσους, ἐκυνηγήθηκαν ἀνοικτίρμονα. Ἦσαν παλληκάρια δυνατὰ καὶ γερά. Πάνω στὰ βράχια εἶχαν πεθάνει, οἱ ἄλλοι σκοτώθηκαν. Ἡ γῆ, οἱ οἰκογένειες τὰ ζωντανὰ εἶχαν μείνει στὰ χέρια τῶν «Λευκῶν» καί, λυσασμένα, σὰν λύκοι τὴν ἀνοιξη, τὰ παλληκάρια στὶς φάραγγες, ξαπλωμένα κάτω ἀπὸ τ' ἀντίσκηνα, συλλογίζοντουσαν τὶς στέππες καὶ τὸν Ἰρτούτς.

Ἦσαν καμμιά πενηνταριά. Ὁ Σέργιος Σελιβάνωφ ἐπὶ κεφαλῆς καὶ τὸ ἀπόσπασμα ὀνομαζόταν ἔτσι : «Ἀπόσπασμα τῶν ὀπαδῶν τῆς κόκκινης Στρατιᾶς τοῦ σύντροφου Σελιβάνωφ».

(*) Ὁ Βσέβολοντ Ἰβάνωφ εἶνε ὁ μεγαλύτερος ἀπὸ τοὺς νέους διηγηματογράφους τῆς Ρωσίας. Στὴν τέχνη του ἔχει ἀκολουθήσει ἀξία τὶς μεγάλες παραδόσεις τῶν δασκάλων τῆς φυλῆς του, συγχρονισμένες κι' ἐξελιγμένες μὲ τὴν ἐποχὴ του. Ἡ φράση του, σύντομη καὶ νευρώδης, θυμίζει τὴν ἄδρη πινελιά τοῦ Γκόρκι. Γοργεὲς ξετυλίγονται οἱ διηγήσεις του, γεμάτες βαθειὰν ἀνάλυση, πρωτότυπη παρατήρησι καὶ ὑπέροχη περιγραφικὴ δύναμη. Χρημάτισε κι' αὐτός, ὅπως ὁ συμπατριώτης του πού ἀναφέραμε καὶ ὁ Χάμσου, πολυτεχνίτης, τυχοδιώκτης. Ἀκροβάτης, μαθητὴς γεωργικῆς σχολῆς, ἐμποροῦπάλληλος, τυπογράφος... Οἱ ἐπαναστάσεις ἐμέστωναν τὸ τάλαντό του μὲ εἰκόνες καὶ ἀναμνήσεις. Τὸ διήγημα πού δίνουμε παραπάνω θεωρεῖται ὡς τὸ ἀριστούργημά του.

Ὁ Μεταφραστής.

Ἐπλητταν.

Ἐνὸσω οἱ Λευκοὶ τοὺς κυνηγοῦσαν μέσα στὰ βουνά, ὁ τρόμος τῶν τεράστιων καὶ σκοτεινῶν βράχων τοὺς ἐσφιγγε τὴν καρδιά· ἀλλὰ μιά κι' ἔφτασαν στὸν κάμπο, ἐπληξάν.

Ὁ κάμπος μοιάζει μὲ τὶς στέππες πού Ἰρτούτς : ἄμμος, χόρτα ἄγρια, ἕνας οὐρανὸς πυκνός. Ἀλλὰ ὅλα εἶνε ἀλλοιώτικα, ἀφιλόξενα, χέρσα, ἄγρια.

Κι' ἀκόμη, εἶνε βαρὺ νὰ περναῖς χωρὶς γυναῖκες.

Οἱ γέροι στρατιῶτες διηγόντουσαν τὶς νύχτες αἰσχροτήτες γιὰ γυναῖκες, κι' ὅταν αὐτὸ πιά κατανοῦσε ἀβάσταχτο, ἐσέλλωναν τ' ἄλογα κι' ἀρχίζαν τὸ κυνήγι γιὰ Κιργιζέζες μέσα στὴ στέππα. Κι' οἱ γυναῖκες, βλέποντας τοὺς Ρώσους νᾶρχονται, ξαπλωνόντουσαν ἀνάσκελα, ὑποταχτικὰ.

Ἦταν δυσάρεστο, ἀποκρουστικὸ νὰ τὶς πέρνεις, ἀκίνητες, μὲ τὰ μάτια σφιχτὰ κλεισμένα σὰν νὰ ἀμάρταιναν μ' ἕνα ζῶο.

Οἱ ἄντρες, αὐτοὶ, φοβόντουσαν τὰ παλληκάρια καὶ ἐφευγαν μακρὰ μέσα στὸν κάμπο. Βλέποντας ἕνα Ρώσο, ἐκράδαιναν τὶς καραμπίνες τους καὶ τὰ τόξα, ἐφώναζαν, ἀλλὰ δὲν ἐρίχναν. Ἴσως κίβλα νὰ μὴν ἤξεραν.

2

Ὁ θησαυροφύλακας τοῦ ἀποσπάσματος, ὁ Ἀθανάσης Πέτροβιτς Γρούμπάτσεφ, εἶνε κλαψάρης σὰν μωρὸ καὶ τὸ πρόσωπό του ἀκόμη μοιάζει μὲ παιδιοῦ : μικρὸ, χωρὶς τρίχες καὶ τριανταφυλλένιο. Τὰ πόδια του μόνο, εἶνε μακρὰ, γερὰ σὰν καμήλας.

Κι' ὅταν ἀνέβαινε στὴ σέλλα, ἔτρεμε. Τὸ πρόσωπό του κρυβόταν βαθειὰ κι' ἔμενε καθιστὸς : Ἰπυλος, ὀργισμένος καὶ φοβερός.

Στὴν Τριάδα ξεχώρισαν τρεῖς : ὁ Σελιβάνωφ, ὁ θησαυροφύλακας Ἀθανάσης καὶ ὁ Ντρεβεσίβιν, γιὰ νὰ φάξουν γιὰ καμμιά καλὴ πρασινάδα. Ὁ ἄμμος, ἀπὸ τὸν ἥλιο ἐκάπνιζε. Ἀπὸ πάνω, ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, φυσοῦσε ὁ ἄνεμος· ἡ ζέστη ἀνέβαινε ἀπὸ τὴ γῆ πρὸς τὸ ξαναμμένο σύννεφο καὶ τὰ κορμιά τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζῶων ἤσαν στεγνὰ καὶ βαρεῖα σὰν πέτρες.

Κι' ὁ Σελιβάνωφ εἶπε μὲ βραχνὴ φωνή : —Τὶ πρασινάδες πού ἦσαν ἐκεῖ πέρα !... Τὶς ἤξεραν ὅλοι, εἶπε μιλώντας γιὰ τὸν Ἰρτούτς.

Τὰ πρόσωπα, γυαλιστερά, σωμαίγιαν, ὡσάν, ὁ

ήλιος να είχε κίψει τις τρίχες τους, όπως τα χόρτα στη στέππα, και, όμοια με την πληγή που κάνει ένα αγγίστρι, τα μάτια κοκκίνιζαν.

Μονάχος ο Αθανάσης απάντησε κλαψιάρικα:

— Κι' εκεί κάτω άραγε θα είναι ξεραίλα; ...

Η φωνή μιξόκλαιγε, άλλα το πρόσωπο όχι και μόνα τα μάτια του αλόγου του, που ήταν κουρασμένο και λαχανιασμένο, εδάκρυζαν, μεγάλα και καμμένα.

Έτσι, ο ένας πίσω από τον άλλο, μέσα στα χλιοπερασμένα από τ' αγγιστιάτικα μονοπάτια προχωρούσαν οι συντρόφοι στη στέππα...

... Ο άμμος έτριζε θλιθερά, ο άνεμος πιγερός από όσμες χωματένιες, γέμιζε τα μαλλιά γλίνα. Ο ιδρώτας έκαιγε το κορμί χωρίς να κατορθώνει να διαπεράσει το ξερό δέρμα.

Κατά το βράδυ, καθώς έβγαίνουν από τη φάραγγα² ο Σελιβάνωφ είπε, δείχνοντας τη Δύση:

— Κάποιοι έρχονται.

Άληθινά: στον όριζοντα, πάνω στην έρημο, μια τριανταφυλλένια σκόνη πλανιόταν.

— Κιργκίζ, θα είναι.

Συζήτηση: ο Ντρεβεσίιν έλεγε πως οι Κιργκίζ ήταν μακριά και δεν έπλησίαζαν τις φάραγγες του Σελιβάνωφ, ενώ ο Αθανάσης διατεινόταν:

— Σίγουρα πως θα είναι Κιργκίζ, είναι σκόνη τους, πυκνή.

Μα όταν η σκόνη πλησίασε, όλοι άποψανθήκαν:

— Άγνωστοι άνθρωποι...

Και μόνο στο άκουσμα της φωνής των άφεντικών τους, τα άλογα κατάλαβαν πως έρχόντουσαν ξένοι. Τεντώνοντας τ' αυτιά, ξαπλώθηκαν χωρίς να περιμένουν τη διαταγή.

Μέσα στη φάραγγα, οι σταχτοκίτρινοι όγκοι των κορμιών τους φαινότουσαν γελοίοι κι' αδύναμοι με τα λιγνά τους σαν βέργες πόδια. Ήσως από ντροπή έκλειναν τα μεγάλα τους τρομαγμένα μάτια και ανάπνεαν βίαια.

Ο Σελιβάνωφ κι' ο θησαυροφύλακας Αθανάσης ήταν ξαπλωμένοι στην πλαγιά της φάραγγας. Ο θησαυροφύλακας μιξόκλαιγε μυρίζοντας δλοένα τον άερα. Για να μη φοβάται, ο Σελιβάνωφ τον έβαζε πάντα κοντά του. Αυτά τα σχεδόν παιδιάτικα κλάμματα διασκέδαζαν την βαρεία καρδιά του παλληκαριού.

Το μονοπάτι ξετύλιγε τη σκόνη του. Οι ρόδες βροντούσαν κι' οι μακριές χαίτες τυλιγόν-

τουσαν στα φάλαρα.

Ο Σελιβάνωφ είπε με πεποίθηση:

— Ρώσοι.

Κι' εφώναξε τον Ντρεβεσίιν από τη φάραγγα.

Ήσαν δυο κόκκινα πηλίκια μέσα σ' ένα καρότσι καινούργιο. Τα πρόσωπα άθέατα πίσω από τη σκόνη, σαν και τα πηλίκια να έπλεαν σ' έναν κίτρινο σίφουνα. Τίποτα άλλο έξω άπώνα ντουφέκι που ύψώνεται ή κάνη του κι' ένα τεντωμένο χέρι κρατώντας το καμτσίκι.

Μετά σκέψη, ο Ντρεβεσίιν, είπε:

— Άξιωματικοί... για δουλιές, φαίνεται... Άποστολή...

Και, άστειεύμενος, κλείνει το μάτι και μορφαζει.

— Θα τους δείξουμε 'μεις...

Το καρότσι σέρνει μαζί τους ανθρώπους άσφαλτα, τρέχουν τα άλογα και, όπως ή άλεπου με την ουρά της, σβύνει από πίσω τα ίχνη της με κορνιαχτό.

Ο Αθανάσης μουρμούρισε κλαψιάρικα:

— Δεν πρέπει, παιδιά... Να τους αϊχμαλωτίσουμε καλύτερα...

— Δεν έχεις φόβο για το τομάρι σου...

Ο Σελιβάνωφ, μανιασμένος, άναιξε το ρούρατο του όπλου του, άθόρυβα, σά να ξεκούμπωνε ένα κουμπί.

— Δεν είναι στιγμή για κλάψες...

Αυτό κυρίως που τους έξόργιζε ήταν πως οι άξιωματικοί έρχόντουσαν μόνοι, χωρίς φρουρά, μέσα στη στέππα, σά να ήταν άμέτρητοι—ο θάνατος των παλληκαριών.

Ο άξιωματικός όρθωνόταν, έρωτούσε τη στέππα. Δεν υπήρχε άλλο τίποτα έξω από τη σκόνη, τον κοκκινωπό βραδυόν άνεμο, πάνω στα καμμένα χόρτα, τις πέτρες στη φάραγγα, που μοιάζουν άλογα ξαπλωμένα.

Το καροτσάκι, οι ρόδες, οι άνθρωποι και οι σκέψεις τους κυλάνε μέσα στην κόκκινη σκόνη.

Πυροβολισμοί...

Ξαφνικά, σμίγοντας τόνα με τ' άλλο, τα πηλίκια έπεσαν μέσα στην καρότσα.

Τα γκέμια ντώνουν, σαν κομμένα... Τ' άλογα όρμουν... κιάλα... Μα άξαφνα οι χαίτες άφρίζουν, γαλατώδικες... Τρέμοντας, σκύβουν το κεφάλι, σταματούν.

Ο Αθανάσης λέει:

(Η συνέχεια εις το επόμενον).

Άπό τα Ρωσικά Δ.Μ.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΛΑΙΟΥΣΕΣ

HENRI BARBUSSE

Σου γράφω κι' ή λαμπίτσα φέλνει
και το ρολόι ρυθμίζει άργά
ό ύπνος μια θολάδα φέρνει
και σβύνει τη μορφή σου άργά...

Γλυκό το φώς και σα όνειρά μου
μόνο ή δικιά σου φωνή...
τα χάρδια σου στα δάχτυλά μου
και τόνομά σου—ώ χαρμονή!

Γλυκές παληές, στο νού μου φέρω
βαθειά μου κλαίς φτωχιά μου σύ
κι' αναπολώντας 'κει δεν ξέρω
αν γώ σου γράφω ή αν έσύ...

Μετάφραση Ρ. Ε.

ANNAMΠΕΛ ΔΗ

EDGAR ALLAN POE

Χρόνια πολλά περάσαν από τότε
— Σ' ένα βασιλείο δίπλα στο γυαλό—
Που κάποια κόρη έξουσε, τ' όνομά της
ANNAMΠΕΛ ΔΗ, θα τόχετε άκουστό
Κι' ή κόρη αυτή μονάχην είχε σκέψη
Νά μ' αγαπά και να την αγαπώ.

Είμαστ' ακόμα οι δυο μικρά παιδάκια
— Σ' ένα βασιλείο δίπλα στο γυαλό—
Μά ήταν τρανή ή άγάπη που αγαπιόμαστε,
Η ANNAMΠΕΛ ΔΗ κι' εγώ, στον ουρανό
Τα φτερωμένα Σεραφείμ, που μ' άπλέβανε
Μ' άκτύταζαν με μάτι φτονερό.

Κι' είταν γιαυτό, περάσανε πειά χρόνια,
— Που στο βασιλείο δίπλα στο γυαλό—
Κατέβηκε απ' τα νέφη στην ώραία μου
ANNAMΠΕΛ ΔΗ ψυχρό, θανατερό
Τ' άερί κι' οι μεγάλοι συγγενήδες της
την πήραν και μ' άφήσαν μοναχό,
Σ' ένα μνημούρι μέσα να την κλείσουνε
Στη χώρα τούτη δίπλα στο γυαλό.

Οι άγγελοι που δεν είχαν τη δική μας
Την εύτυχία ζήλέψαν και γιαυτό,
Ναι και γιαυτό—καθώς το ξέρουν όλοι—
Στη χώρα τούτη δίπλα στο γυαλό,
Τ' άερί από τα νέφη κάποια νύχτα
Κατέβηκε ψυχρό θανατερό
Και μ' άρπάξε τον όριο θησαυρό.

Κι' από των πειό σοφών και πειό μεγάλων
Η άγάπη μας τρανότερη πολύ
Κι' ούτε οι άγγελοι πάνω στα ούράνια
Κι' ούτε οι δαιμόνοι κάτω απ' τον βαθύ
Όκεανό μπορούνε την ψυχή μου
Να τη χωρίσουν διόλου απ' την ψυχή
Της ώραίας μου ANNAMΠΕΛ ΔΗ.

Γιατί ποτέ δεν βγαίνει το φεγγάρι
Χωρίς όνειράτα γλυκά να μου κρατεί
Της ώραίας μου ANNAMΠΕΛ ΔΗ.
Και πάντα όταν προβάλλουνε τ' άστέρια
Νοιώθω και πάλι τη ματιά τη λαμπερή
Της ώραίας μου ANNAMΠΕΛ ΔΗ.
Κι' όλη την νύχτα δίπλα μου τη νοιώθω,
Συντρόφισσα μου άγάπη μου άκοιμή,
Μέσα στον τάφο δίπλα στην άχτη
Που το γαλάζιο κύμα τη φιλεί.

Μετάφραση

K. A. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Ο ΒΡΑΧΟΣ

LERMONTOV

Ένα σύγνεφο χουσό πέρασε τη νύχτα
σ' ενός βράχου γίγαντα τα πελώρια στήθια.
Το πρωί, νωρίς, νωρίς, πήρε πάλι δρόμο,
και τρελλά μέσ' στ' άπειρο παίζει όλο χαρά.

Μά στού γέρου βράχου, ύγρο πόμεινε σημάδι
πά στ' άδρό το στήθος του, το ρυτιδωμένο.
Μόνος και σε συλλογές τώρα πιά πεσμένος
σιγοκλαίει άδιάκοπα μέσ' στην έρημιά.

14]6]28

μετ. Π. ΑΜΗΡΑ

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ

Άλληλογραφία μεγάλη δέ θ' άφιερώσουμε
Τ' ή συνεργασία που θα μ' άστέλνουν οι άνα-
γνωστοί και οι συνδρομητάι θα την άναγγέλου-
με εδώ και θα γράφουμε μονάχα στο έπό-
μενο φύλλο ποιά έγκριθήκαν. Θεωρούμε κα-
θήκον μας να τονίσουμε εδώ αν και είναι αυ-
τονόητο πως πάντα με μεγάλη μας χαρά θα δε-
χόμαστε ότι έκριναν καλό να μ' άστέλνουν.
Ένα όμως πρέπει να τονισθεί: πως ή συνεργ-
ασία δεν θα περνάει άκοσμίτιστη κι' ύστερα
δεν θα λέμε τα ίδια και τα ίδια σε όλους
«άτεχνο, άψυχολόγητο, κοινό... κτλ.» λόγια που
γεμίζουν σελίδες όλόκληρες σ' άλλα περιοδικά.
Ότι είναι καλό είναι καλό! Περιττές οι κρίσεις
και επικρίσεις. Αναφέρουμε εδώ λίγα λόγια
του Μπέργαρ Σόου: «είδα, έμαθα, διάβασα
και άκουσα πολλά πριν άρχίσω να γράφω...»
Σοφά λόγια—φυσικά άμα κι' εκείνος που γρά-
φει έχει και κάποιο ταλέντο.

Άς τώχουν λοιπόν ύπόψη όσοι θα μ' άστέ-
λουν συνεργασία. Τα λόγια αυτά, θα είναι ή
μόνη μας κρίση, σ' αυτά που κοσκινίζονται
αυστηρά. Πρέπει δέ καθέννας ν' άναγνωρίσει πως
αυτό είναι περισσότερο το συμφέρον του νέου
που θα στέλνει παρά του περιοδικού. Τίποτα δέ
βλάπτει τόσο, όσο ή εύκολη δημοσίευση άτεχ-
νων πρωτολειών...

Ένα έργο όμως που θα δείχνει διάθεση
πραγματική και αξίζει ύποστήριξη θα την έχει
άμέριστη απ' την «Πινόη».

H «ΠΙΝΟΗ»

ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΦΣΚΙ

από τὸν STEFAN ZWEIG

‘Ο ἄνθρωπος πού «αἰσθάνθηκε» τὸν Ντοστογιέφσκι!... Ἀκόμη κοντινὴ εἶνε ἡ ἐποχὴ πού ὁ δεσμότης τοῦ Σπιτιοῦ τῶν πεθαμένων ἀποκαλύφθηκε στὸν κόσμον καὶ οἱ μελέτες γιὰ τὸ ἄτομό του καὶ τὸ ἔργον του—τὰ δὴ ἐξ ἴσου ἐνδιαφέροντα—πολλαπλασιάζονται καθημερινά. Τὰ φωτεινότερα πνεύματα τοῦ κόσμου μίλησαν γι’ αὐτὸν καὶ οἱ ἀλλεπάλληλες δοκιμασίαι τῆς ἐξηγήσεως του μοιάζουν μὲ ἀπεγνωσμένες προσπάθειαι ν’ ἀγγιχθῇ κάποιον σημεῖον ἰδανικὸ καὶ μακρινόν, μὰ καινούργια ἐκφραση ζωῆς πού ἀποπνέει τὸ ἔργον του καὶ πρὸς τὴν ὁποία ὁ κόσμος, ἀκόμη τόσα χρόνια καθυστερημένος, φέρεται γοργὰ ὀλοένα.

Μὰ ὅ,τι ξεχωρίζει ἴσως, περισσότερο ἀπὸ κάθε τι, στὴ δημοσιονομικὴ κριτικὴ τοῦ καινούργιου «μελετητή του, εἶνε ὁ τρόπος τῆς ἐρμηνεύσεως τοῦ «δυσπρόσιτου» αὐτοῦ ἔργου. Ὁ Τσβάϊκ μᾶς διδάσκει πῶς ἐγγίζει κανεὶς τὴν κατανόησίν του ὅχι πιά μὲ τὴν στεγνὴ διανόησιν μὰ μὲ κάτι φλογερώτερον: Τὸ αἶσθημα. Ὁ Ντοστογιέφσκι εἶνε ὁ συγγραφέας τοῦ πάθους.

Ἐπέρωχος εἶνε οἱ σελίδες πού μέσα τους περιγράφει τὴν κατάστασιν τοῦ Ρωσικοῦ λαοῦ, στὴν ἐποχὴ πού τὸν ἐγέννησε: «Ἡ Ρωσσία τῶν μέσων τοῦ 20ου αἰῶνα δὲν ξέρει ποιά κατεύθυνση νὰ πάρῃ, πρὸς τὴν Δύση ἢ πρὸς τὴν Ἀνατολή, πρὸς τὴν Εὐρώπην ἢ πρὸς τὴν Ἀσίαν, πρὸς τὴν Πετρούπολιν, τὴν τεχνικὴ πόλιν, πρὸς τὸν πολιτισμὸν ἢ πρὸς τὸ χωριὸν μέσα στὴ στέππα. Ὁ Τουρκένιεφ τὴν στρώγει μπροστά, ὁ Τολστόϊ τὴν ξαναγυρίζει στὰ πίσω. Παντοῦ ἡ ἀνωμαλία. Ὁ Τσαρισμὸς βρίζεται ξαφνικὰ ἀντιμέτωπος πρὸς τὴν κομμουνιστικὴ ἀναρχία· ἡ βαθεῖα πίστις τῶν προγόνων ἐξελίσσεται πρὸς ἕναν ἀθεϊσμὸν λυσσασμένο, φανατικόν. Ὅλα τρεκκίζουν, τίποτα πιά δὲν ἔχει τὴν ἀξίαν του, οὔτε τὸ μέτρο του... Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ντοστογιέφσκι, οἱ ξεριζωμένοι αὐτοὶ μιάς μεγάλης παράδοσης, εἶνε Ρῶσοι αὐθεντικοί, ἄνθρωποι μεταβατικοί, μὲ τὴν καρδιά γεμάτη ἀπὸ τὸ βρῆχικὸ χάος, τσιμισμένοι ἀπὸ προλήψεις καὶ ἀβεβαιότητες...»

Ἀληθινά. Ὁ αἰώνας μας πού βρῆκε τόσο νωρὴς τὴν ὑπέρτατὴ του ἐκδήλωσιν στὸ προφητικόν ἔργον τοῦ Ντοστογιέφσκι, ἄρχισε ἀπὸ τότε νὰ ἀλλετῆται ἀπὸ τὸν πυρετό. Οἱ ἥρωες τῶν ἔργων του πάσχουν ἀκατάπανστα, ἀνελέητα. Κι’ ἡ ἡδονὴ τους εἶνε ὁ πόνος. Ἀγαποῦν τὴ ζωὴ. «Τὸ cogito ergo sum, τὸ ἀντικαθιστοῦν ἀπὸ τὸ ὑποφέρειν, ἀρα ὑπάρχω». Εἶνε ὅλοι τους ἀκόλαστοι γιὰ ζωὴ.

Τίποτα δὲν εἶνε σπουδαιότερον γιὰ τὴν διείσδυσιν στὴς ψυχὰς τῶν ἡρώων του, ὅσο ὁ «δυσίμοσ» αὐτὸς, πού ἐκεῖνος πρῶτος ἀνακάλυψε καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον μαρτύρησε σ’ ὅλην τὴν ζωὴν, αὐτὸς ὅπως καὶ ἐκεῖνοι. Πάνω στὸ ζήτημα αὐτό, ὁ Τσβάϊκ λέει ἀνεκτίμητα λόγια. «Παρὰ τὴν πρωτοπόρον μεγαλοφυΐαν μερικῶν ἀνθρώπων ὑπάρχει μιά διάκρισις σαφῆς ἀναμεταξὺ τῆς παλαιᾶ καὶ τῆς νέας ψυχολογίας. Ἀπὸ τὸν Ὀμηρον καὶ ἀκόμη γιὰ πολὺν καιρὸν μετὰ τὸν Σαίκτην δὲν ὑπῆρξε πραγματικὰ, παρὰ ἡ ψυχολογία τοῦ «ἐνός γνωρίσματος». Οἱ τύποι αἶνε ἀπλοῖ. Ξεχωρίζει πρῶτος ὁ Ἄμλετ, πρῶτος προβληματικὸς ἄνθρωπος, πρόγονος τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ὁ δρόμος ἀνοίγεται πρὸς τὴν καινούργια ψυχολογία».

«Μὰ ἦταν ἐπιφυλαγμένο στὸν Ντοστογιέφσκι, τὸν καταστροφέα τῆς ἐνόησεως, νὰ εἰσδύσῃ σ’ αὐτὸ τὸ μυστήριον, ν’ ἀναλύσῃ ὀριστικὰ τὸ αἶσθημα...»

Πολλοὶ μίλησαν γιὰ τὸν Ντοστογιέφσκι. Μὰ, ἀληθινά, κανεὶς μὲ τέτοια διορατικότητα.

Α. Τ.

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΓΙΑ ΜΑΣ

Ἀπὸ μιά διαφωτιστικὴ μελέτη τοῦ κ. Louis Roussel, γιὰ τὴν σύγχρονη ἑλληνικὴ λογοτεχνία, πού δημοσιεύτηκε στὴν Revue de Paris τὸν Σεπτέμβριον, ἀποσπῶμε τὸ ἀκόλουθον κομμάτι, ἀρκετὰ ἐνδεικτικὸ τοῦ πνεύματος μὲ τὸ ὁποῖον οἱ ξένοι βλέπουν τὴν λογοτεχνικὴν μας κίνησιν:

«Ἐντατικὴ εἶνε ἡ φιλολογικὴ ζωὴ στὴ νεαρὴ Ἑλλάδα. Μόλις ἀκόμη ἡ νέα πρωτεύουσα ἄρχισε νὰ χροβάλλῃ σὰν ἀπὸ τὴν ἄχαρη χρυσολίδα, ἰπὸ τὸ χωριουδάκι τὸ ἀκουμπισμένο, κατὰ τὸ 1830, στὸ πλευρὸν τῆς Ἀκρόπολης, λέσχεις λογίων ἰδρυόντων, τὸ ταπεινότερον καφενεῖο τῆς «Ὠραίας Ἑλλάδος» ἀντηχοῦσε ἀπὸ τὸ θόρυβον συζητήσεων φιλολογικῶν καὶ φιλοσοφικῶν, περιοδικὰ γεννιόντων. ἰδρυόντων διαγωνισμοί. Αὐτὴ ἡ δράσις δὲν ἔσταμάτησε. Τηρουμένων τῶν ἀποστάσεων, μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ πῶς ἡ Ἑλλάς παράγει ὅσο καὶ ἡ Γαλλία. Εἶναι δύσκολον νὰ συγχαρῆται κανεὶς, τόσες πολλὰς εἶνε, τὰ ὀνόματα τῶν ἐπιθεωρησῶν πού ἐπιδιώκουν τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ. Εἶν’ ἡ ἀλήθεια πῶς κάποτε οἱ ἐπιθεωρήσεις αὐτὰς εἶνε ἐφήμερες. Ἀλλὰ ἔτσι δὲν συμβαίνει σχεδὸν παντοῦ; Καὶ δὲν εἶνε θέαμα ἐνθαρρυντικόν γιὰ τὸ μέλλον, αὐτὸ πού παρουσιάζουν τόσο νέοι πού σχηματίζονται σὲ ομάδας γιὰ τὰ βαδίσουν στὴν κατάκτησιν τῆς χώρας τους; Πολὺ σπάνιον εἶνε ἐκεῖνοι πού δὲν ἐδημοσίευσαν τουλάχιστον, πρωτόλειαν. Ὅλοι φανατίζονται γιὰ μιά σχολή, μὰ θεωρία: ἔχουν λατρεῖες συγκλητικὰς καὶ ἄγρια μίση. Καὶ ἔν, ἐγκαταλείποντας τὰ templum serena, προστρέχουν πολὺ συχνὰ στὸ προσωπικὸν ἐπιχείρημα, αὐτὸ εἶνε μονάχα μὰ ὑπερβολὴ ζωτικότητος. Ζωντανή, εἶνε ἀσφαλῶς ἡ λογοτεχνία. Καταπιεσμένη ἀπὸ αἰῶνες δουλείας, ἡ ἑλληνικὴ σκέψις πέρνει λαίμαργα τὴν ἰκονοποιήσιν της».

ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΙΤΛΟ ΜΑΣ

Τὸ νὰ βρῇ κανεὶς σήμερον τίτλον, δὲν εἶνε τὸ εὐκολώτερον πράγμα τῆς δημιουργίας ἐνὸς νεοελληνικοῦ περιοδικοῦ καὶ μάλιστα λογοτεχνικοῦ. Αὐτὸ κοντεῖναι νὰ τὸ ξέρῃ πιά καθένας. Οἱ τίτλοι... ἐξαντλήθηκαν. Ἀλλοίμονον, ὅχι καὶ οἱ οὐτοπιστές.

Ζητούσαμε ἕναν τίτλον καὶ εἶν’ ἡ ἀλήθεια εἶχαμε μολαταῦτα κάμποσους βρεῖ. Μὰ, πάντα, γιὰ καθένα, ἕνας δισταγμὸς γεννιόταν. Κι’ αὐτὸ γιὰτί θέλαμε κάτι σοβαρό, βαρὺ. Ξέραμε τὰ χαμόγελα τῶν αἰώνια δυσπιστῶν. Γι’ αὐτὸ ζητούσαμε—ἀφοῦ εἶχαμε τὸ... ἐλάττωμα νὰ εἴμαστε νέοι—ἕναν τίτλον πού νὰ ἐμπνέῃ ἐμπιστοσύνην. Ἐκεῖ ἐξαντιλοῦσαμε τίς προσπάθειάς μας.

Μὰ βρέθηκε ὁ ἀνάδοχος τοῦ περιοδικοῦ. Καὶ μᾶς ἐνεθάρρυνε σὲ κάτι ἐνθουσιαστικόν, καινούργιον, ζωντανόν. Μᾶς διαβεβαίωσε πῶς πολλοὶ θὰ νοσταλγοῦσαν τὸ ἐλάττωμά μας. Κι’ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε πάντα νέος, γιὰτί εἶνε ποιητής. Ὁ Στέφανος Δάφνης.—Πνοή! μᾶς εἶπε.

Τὸ βλέπετε στὴν προμετωπίδα μας.

«ΠΝΟΗ»